

PÉCSI FIGYELŐ.

Előfizetési díj:
 Pénzben vagy Pénztári hányóval küldve:
 Hónapra 5 ft., félévre 2 ft. 50 kr.,
 egy évre 5 ft. 25 kr.
 Egyes szám 10 kr.
 Megjelenik minden szombaton.
 Egyes számai kaphatók Weidinger N.
 könyvker. (Széchenyi-tér.)

Hirdetések ára:
 Egy öt hasabos pécsi sor egyeztetni
 megjelölésért 6 kr., 3-szori 5 kr.,
 10-szerért 4 kr. üzemelő. — Minden
 hirdetés után 30 kr. bétűdíj üzemelő.
 A nyilatkozó 1 pécsi sor 10 kr.
 A hirdelési díj előre üzemelő.

SZERKESZTŐI IRODA:
 Ó-pósta-utca 16-ik szám.
 Kéziratok vissza nem küldetnek.

A lap szellemi részét illető közlemények és előfizetések a szerkesztőséghez, a hirdetések pedig a kiadóhivatalhoz intézendők.
 Előfizetheti helyen: a kiadóhivatalban, Blauhorn Antal úr a városbáz épületben, Lill János úr a budai külvárosban,
 Böhm C. F. úr a szigeti külvárosban lévő kereskedésében, valamint a vidéken minden postahivatalnál.

KIADÓ HIVATAL:
 János-utca 8-ik szám.

Az ismétlő fegyver.

Legújabb eszméje a hadügyminiszternek az ismétlő fegyver behozatala. Reform működéseit — mint mondják — az ismétlő fegyverekkel akarja befejezni, és aztán nyugalmra vonul. Mivel a hadsereg harc képessége nagyban függ felszerelésének és fegyvereinek tökéletétől, nagyon természetes, hogy elhibázott dolog volna ellenére olyasmit, ami szükséges a hadsereg harc képességének emeléséhez és nem terheli túl a monarchia pénztárát.

Csak hogy a közös hadügyminiszter ismétlő fegyvere nem bizonyul elég észszerűnek, és olyan drága (az egész hadsereg fegyvervezése körülbelül 70 millió forintba kerülne), hogy évekig fogja terhelni a költségvetést.

Ezért kell ellenezni a hadügyminiszter által ajánlott Mannlicher-féle ismétlő fegyver behozatalát.

A czélnak megfelelő ismétlő fegyver ellen aligha lehetne kifogást tenni. A francziák és németek máris ismétlő fegyverekkel látják el katonáikat, de ezek ismétlő fegyverei kiállottak a bírálatot és a próbát.

A közös hadügyminiszter csak hallomásból ismeri az ismétlő fegyver előnyeit és a Mannlicher-féle fegyverre csak rá fogják, hogy tökéletes számszám, holott nem az.

A jó ismétlő fegyverek előnye abban áll, hogy sokkal sürűbb golyózáport onthatni az ellenfélre, mint az egy töltésű fegyverrel. Például a Mannlicher-féle fegyverrel, melynek töltéséhez egyszerre öt töltény kell, percekint állítólóg 38 szor lehet löni. Mikor az ellenfelek már látványban vannak, mindenesetre az a fél fog felül kerekedni, mely gyilkosabb tüzet tud okádni. A gyors tüzelés tehát oly előnye az ismétlő fegyvernek, amelyet nem szabad kicsinyelni, és ha valóban jó fegyvert adunk katonáink kezébe, az nagyban fogja emelni öntudatát és bátorságát.

A Mannlicher-féle fegyvernél azonban ép ez az egy előny kétes, mert szakértők véleménye szerint a szerkezete még nem olyan tökéletes, hogy feltétlenül megbízhatónak benne. Ennél a fegyvernél csak az ismétlő fegyver hátrányai vannak meg. Roppant sok löpört lehet majd vele elpazarolni, úgy hogy az ismétlő fegyver behozatalával egyuttal a muníciós szekereket is meg kell szaporítani, ami a zászlóalj mozgását fogja megnehezíteni. Ez is egyik hátránya az ismétlő fegyvernek.

Mivel ilyenformán még a jó ismétlő fegyver is nagy hátrányokkal jár, mennyivel ovatosabbnak kellene lenni oly fegyver behozatalánál, melynek szerkezete még nem álta ki a tűzpróbát!

Az ismétlő fegyverek ügyében a delegációk fognak dönteni. Elvben elfogadhatják az új fegyvert, de rögtön behozatalát a leghatározottabban ellenezni kellene.

Be kellene várni, míg olcsóbb, tökéletesebb szerkezetű fegyvert és löpört tudnak előállítani és csak aztán szabad elfogadni a reformot.

A sietségre nincs ok. Monarchiánknak a közeljövőben csak Oroszországgal lehet háborúja, de Oroszországban még rá sem gondolnak az ismétlő fegyverre.

A közös hadsereg gyalogságának most együttesen Werdn-féle fegyverre van és a fegyver — a hadügyminiszter állítása szerint — 16 év alatt elkopott. Az egész hadseregnek új fegyverekkel való ellátása 10 évi idő-

közben történhetik meg, egy részük tehát 10 év alatt elkopnék, és akkora bizonyosan tökéletesebb ismétlő fegyvert fognak előállítani, tehát újból más fegyverre kellene költeni.

Nekünk nincsenek kidobni való millióink a hadügyminiszter kísérleteire és reméljük, hogy a delegáció nem fogja most megszavazni a költségeket afölötti örömeiben, hogy Budapesten állítólag fegyvergyárt fognak felállítani.

Nem lehet megszavazni, mert újabb költségeket már nem bírnak, mert a hadügyminiszter ismétlő fegyvere tökéletlen, és mert az új fegyver behozatala nem égető szükség.

Eszküdtzéki tárgyalás.

Ritka sajtóper keltette föl a közönség érdeklődését annyira, mint a mely f. hó 16-án, kedden folyt le a nyert elintézés: a város közgyűlési termében. Mindenki igyekezett már jó előre jegyet szerezni a tárgyalás alkalmára s a hallgatóság számára föntartott karzat ugyancsak zsúfolásig meg is telt a város intelligens polgáraitól s tül nyomon részben a jogakadémiai ifjúsággal.

Hogy is ne! Vádolt és vádlott városunk legismertebb alakjai, kik mindketten a közélet bajnokai, az egyik városi tisztviselő, a másik a toll embere, s mindketten a vélemények harcában ütköztek össze annyira, hogy az eldöntetlen ügyet ide hozták az esküdtzések elé, ússék elök.

Hogy mint jutottak a dolgok odáig, míg a vádló, Fekete Mihály, városi első ügyész megindította a sajtóper vádlott Várady Ferencz hírlapíró ellen, azt az alábbiakban mondjuk el röviden s aztán a sajtóper lefolyását írjuk meg egész tárgyalással.

Az 1885. évi december 14-iki városi közgyűlésen tárgyalta a köztörvényhatóság a város és Koch Ferencz közti bányabérbeadási szerződést, melyet Fekete Mihály városi tisztviselő készített, ki egyuttal Koch Ferencznek magánügyvédje. A közgyűlés többsége elfogadta a szerződést, a kisebbség pedig megfellebbezte. A „Pécsi Figyelő” referálva a közgyűlés lefolyásáról, helytelennek minősítette a tisztviselő eljárását. A fellebbezés visszaérkezett s a felfolyamodók el lönek utasítva. Következett a bányabérbeadás. Ekkor „Késő ébredés” ezímen jelent meg a „Pécsi Figyelő”-ben egy ujdontság, melyet a „Pécs” válasza követett, melyben az mondatik, hogy nem tudhatni a rosszakarat nagyobb-e a „Pécsi Figyelő”-ben vagy a tapintatlanság? melyet lépten nyomon emeltek. „Erre aztán megjelent az inkriminált cikk. Fekete Mihály sértve érezvén magát, a közlemény visszavonását kívánta, mi azonban meg nem történvén — sajtóper t in dított.

Ime az ügy teljes világa. Az esküdtzések tehát f. hó 16-án délelőtt 9 órakor összehílt s a mint a behívottak teljes számmal együtt voltak, megkezdődött a kísérlet, melynek eredménye szerint a következő esküdtsek vettek részt a tárgyalásban: Asztalos János, dr. Egri Béla, Nagy Gádó József, Kovácsics János, dr. Krausz Jenő, dr. Krausz Jenő, Reberics Imre, Ronáky Ignác, Schneider István, Schönberr Mihály, Seeb Károly, Szántó Antal. Póttagok: Pleininger Ferenc, Mikies János.

A törvényszék által kiküldött bíróságot Kissfaludy Imre elnökkel élén Angyal Pál, Pileh Alajos, szavazóbírák és Kiss Géza jegyző képviselte.

Vádolt Bodó István ügyvéd, vádlottat dr. Czéner Ákos, volt orsz. gyűlési képviselő képviselte.

Az elnök először is az esküdtöktől vette át az esküt, melyet a hallgatóság állva hallgatott végig, aztán a vádlotthoz intézte az általános kérdéseket. Elnök: Neve? — Vádolt: Sárosi Várady Ferencz. — Elnök: Hol születte? — Vádolt: Kaposvárrott. — Elnök: Hány éves? — Vádolt: 26 éves vagyok. — Elnök: Foglalkozása? — Vádolt: Hírlapíró. — Elnök: Van vagyona? — Vádolt: Van. — Elnök: Büntetve nem volt? — Vádolt: Nem. — Elnök: Sajtóvétségért sem? — Vádolt: Nem. Elnök ezután fölolvastatta a vádlevelét, mely jó hosszasan tárgyalja a fölöfölt bérleti ügyet, annak minden legapróbb fázisát s kimutatni igyekezett, hogy vádló a bérleti ügy egyik részében sem folyt be soha sem, ő csak a szerződést készítette el akként, hogy azt a gazdasági és joggyűlési választmány elírta. A szerződést a

közgyűlés nagy szótöbbséggel elfogadta, ez ellen a kisebbség fellebbezéssel élt, melyben a személye elleni inszinnációk is befoglalattak; de a miniszterium ezekre a polgármester fölterjesztése folytán semmit sem adva, a szerződést helybenhagyta. Kijelenti továbbá a vádlevelé újra, hogy vádló az egész ügy lefolyása alatt a tárgyalásokba be nem vett sőt a közgyűlésen való tárgyalása alatt is kijelentette, hogy ő Kochnak magánügyvédje lévén, a vita alatt részt nem vesz s a teremből távozik és csak a főispán marasztaló szavaira foglalta el újra helyét. Ezekre nézve kéri Jilly Alajos, Zavaros Péter, Németh József, Kerese Kálmán és dr. Tróber Aladar tanak kihallgatását. Tehát vádló eljárása az ő hite szerint korrek volt. De mit tesz a „Pécsi Figyelő”? 1886 május 19-ikén kelt 15-ik számában „Késő ébredés” ezim alatt közölt cikkében vádló eljárását bírálta, azt helytelennek mondja s ebből fölolvag a két k u l a e s o s s á g vádjával illeti, a mely kifejezés először rágalom, másodsor becsületsértés, azért a sajtótörvény 258., 259. és 260. §§ ai alapján kéri vádlottat rágalmazás és becsületsértés vétségében vétkesnek nyilvánítani s vádló költségeiben elmarasztalítani.

Eddig a vádlevelé. Erre fölolvastatt maga a nagy port vert cikk, mely a vád alapját képezte s melyet olvasóink bizonyára már jól ismernek.

Elnök: Vádolt írta ezt a cikket? — Vádolt: Én. — Elnök: Elvállalja érte itt az esküdtzések előtt is a felelősséget? — Vádolt: Amint azt már a vizsgálóbíró úr előtt is megtettem, úgy most is teljes mértékben elvállalom érte a felelősséget. — Elnök: Itt a vádlevelé mellett van egy kézirat is, melynek tartalma tökéletesen meg egyezik a fölolvastott és hivatkozott hírlapi cikk tartalmával. (Fölmutatja a cikket.) — Elnök: Az ő kézirata? — Vádolt: Igen. — Elnök: Az ő írása ez? — Vádolt: Igen, az én írásom. — Elnök: Kíván-e valamit előzetesen előadni a cikk írásának körülményeiről és indoklására nézve? — Vádolt: A vizsgálóbíró úr előtt már ügyis mindent elmondtam az én intenciómra vonatkozólag, azok a vizsgálati jegyzőkönyvekben is foglaltattam, azért majd csak a védelem folyamán mondom el a még mondandókat.

Elnök: Kíván talán védő úr valamit a bizonyítási eljárásra vonatkozólag előadni? — Védő ügyvéd: Igen is, tek törvényeszkék, kérésem a kir ügyész úrnak a vizsgálóbíró úrhoz intézett átiratát, továbbá a kihallgatási jegyzőkönyvet és a pótbéadványok mellett lévő V. számú mellékletet fölolvastatni. — Elnök: Van vádló ügyvéd úrnak kifogása ez ellen? — Vádó ügyvéd: Semmi kifogásom; de mert a védő ügyvéd úr csak a pótbéadvány egyik mellékletét kívánja fölolvastatni, én képviseltem felem tiszta és mocsoktalan becsületének érdekében kérem az összes iratokat fölolvastatni. — Elnök: Nincs védő ügyvéd úrnak ellenvetése? — Védő ügyv.: Nincs.

Fölolvastattak tehát az összes iratok, első sorban a bányabérlet tárgyalásában a közgyűlés jegyzőkönyvének kivonata, aztán maga az elfogadott bérleti szerződés Pécs sz. k. város és Koch Ferencz bányabérlet között, harmadszor a polgármester jelentése a miniszteriumhoz az ellenzék által oda beadott fellebbezés tárgyalásában, továbbá az erre jött helyügyminiszteri jóváhagyó leirat. Aztán a pótbéadvány mellé csatolt iratokat olvastatta föl az elnök és pedig a gazd. választmány javaslatát a nevezett két bányabérbeadás iránt, Koch Ferencz bányabérletnek választás az előbb említett javaslatra, aztán a gazdasági választmány jelentése, Koch Ferencznek erre adott válasza, továbbá a védő ügyvéd által fölolvastatni kért irat, a joggyűlési bizottság betérjesztése a Fekete által írt szerződés elfogadása érdemében s végre a városi tanács betérjesztése. A pótbéadvány mellékleteinek fölolvastása után fölolvastatnak még a kir. ügyésznek átirata a sajtóügyi vizsgálóbíróhoz, mely szerint a beadott vádlevelét azon megjegyzéssel küldi a vizsgálóbíróhoz, hogy miután közvádlói szakségesség főnn nem fog, járjon el benne a vizsgálóbíró a sajtótörvények értelmében; aztán a vizsgálobíró által fölvetett vallomási jegyzőkönyv, melyből kiemeljük vádlott ama kijelentését, hogy vádló Fekete Mihály ügyész úr félremagyarázza a cikk intencióját Vádolt nem az ügyész úr személyére vonatkozta azt a mit írt, hanem az egész eljárására, s ezt ma is helyteleníti, mert ő igenis a tárgyalásban részt vett, információkat adott s csak aztán jelentette ki a közgyűlésen, hogy a tárgyalásba nem becsátózik bele. Maga is elismerte, hogy a szerződést ő írta,

pedig ott van a városnál a második ügyész is, az is megfogalmazhatta volna.

Elnök: A kívánt iratok tehát mind fölolvastattak. Kíván még valaki valamit fölolvastatni, talán az esküdtök urak közül? — Senki? Akkor a tanú kihallgatás fogatósítatik. (Elnök behatja a tanukat.)

A vádló által beidézett kért ő tanu belépett a tárgyalási terembe s az elnök mindenkéltől figyelmeztette őket az eskü szentségére s a hamis tanvallomás következményeire föltekintette őket. Elsőnek Jilly Alajos városi tanácsos hallgatott ki, mi a többiek elhagyták a termet. A szokásos általános kérdések után a vádleveléhez mellékel: részleges kérdést intézte hozzá az elnök.

Elnök: Mondja meg tanu, igaz és való-e, hogy Fekete Mihály városi ügyész úr a gazdasági tanács tárgyalásában részt nem vett s abba be nem folyt? — Tanu: Nem is volt jelen. Koch ajánlatot tett a bányabérbevétele tárgyalásában s egyes pontokat skizzirozott ki, melyek nyomán a gazdasági választmány az én elnökletem alatt megállapította a kötetendő szerződés pontjait. — Bodó vádló ügyvéd: Igaz-e, hogy Koch ajánlata a gazd. választmány előtt többször is tárgyalott? — Tanu: Igen. — Bodó: Mindenki teljes meggyőződést szerzethetett a kérdéses bérbevétele előnyeiről és részleteiről? — Tanu: Igen. — Bodó: A szerződés pontjai is ott állapítottak meg? — Tanu: Igen, a mint már előbb is mondtam. — Bodó: Úgy készült-e el a szerződés, a hogy azt ott megvitták? — Tanu: Igen. — Védő ügyvéd: Tagja-e a városi ügyész a gazdasági választmány? — Tanu: Nem. — Védő ügyv.: Meghivatik-e a szerződés megállapításánál? — Tanu: Nem. — Védő ügyv.: Nem szoktak az ügyész véleményét kikérni? — Tanu: Nem. — Bodó: Ely pótkérdést bátorodom még a tisztelt tanu urnak föltenni. Van-e a közgyűlés szabályok értelmében egyáltalában köze Fekete Mihály úrnak mint tisztviselőnek a gazd. választmányhoz? — Tanu: A rendszabályok ilyen rendelkezésére nem emlékszem már tisztán; de azt tudom, hogy ő ugyan lehet tagja a gazdasági választmány, de nem mint tisztviselő s mint ilyen nem is vett részt abban, de megkülönböztet sem volt ott. — Elnök: Van talán az esküdtök uraknak valami kérdéstud tanuhoz? — Nincs? Akkor kérem Zavaros Péter urat behatolni.

Zavaros Péter városi tanácsos tanu az általános kérdések után az elnök által adott azon kérdésre, hogy való-e, miszerint Fekete Mihály tisztviselő a joggyűlési bizottság és a közgyűlés előtt kijelentette, hogy bár ő elkészítette a szerződést, de annak tárgyalásába befolyani nem fog, — válaszolja: — Igen is kijelentette mind a joggyűlési bizottság, mind a közgyűlés előtt. — Bodó: Emlékezik-e tanu, hogy a bérleti szerződésnek a joggyűlési bizottság előtt való tárgyalása előtt tanu személyesen element Fekete Mihály tisztviselőhöz és átadva neki az iratokat fölolvastotta őt, hogy a szerződést készítse el? — Tanu: Igen, határozottan emlékszem. — Bodó: Emlékezik-e tanu, hogy az ez ügyben tartott második joggyűlési bizottság ülésében mindjárt a tárgyalás kezdete előtt kijelenté tisztviselő úr, hogy a szerződést elkészítette, de mielőtt ennek tárgyalásába bele fogának kijelentni, hogy ő ebbe befolyani nem akar. — Tanu: Igen, tisztán emlékszem ugyanezen szavakra. — Bodó: Igaz-e, hogy az elkészített szerződés a közgyűlésen nagy többséggel elfogadtatott? — Tanu: Igen. — Bodó: Igaz-e, hogy a tisztviselő a közgyűlésen a tárgyalás kezdetén kijelenté, hogy attól tartózkodik és ha a gyűlés úgy kívánja a termet is elhagyja. — Tanu: Igen. — Bodó: De azért a főispán marasztaló szavára ott maradt ugyan, de a tárgyalásban részt nem vett, csak fölvilágosításokat adott. — Tanu: Igen. — Védő ügyvéd: Mondott-e a tisztviselő úr a viták alatt véleményét? — Tanu: Mondott, persze hogy mondott. — Védő ügyvéd: No mert a vádlevelé azt mondja, hogy nem mondott. — Sziveskedjék tanu fölvilágosítást adni arra nézve, hogy — miután a rendszabályok értelmében a városi tisztviselőnek a joggyűlési bizottság tárgyalásain jelen kell lennie, abba be kell folynia, tisztviselő úr pedig az ön előbbi szavai szerint is a tárgyalástól tartózkodott — ki adott engedélyt a tisztviselőnek arra, hogy a joggyűlési bizottság előtt ügyészi kötelességét ne teljesítse? — Tanu: Nem tudom. — Védő ügyvéd: Tehát nem kapott erre engedélyt s ennél fogva a vitába be kellett folynia? — Tanu: A vitába? hát igen, be is folyt, hiszen ő mint ügyész meg is teheti.

Utána behatolt Németh József városi második ügyész. — Elnök: (Az általános kérdések után.) Való-e, hogy vádló tisztviselő részt vett a bérleti szerződés tárgyalásában be nem folyt az ő előleges kijelentése szerint. — Tanu: Igen. A joggyűlési bizottságban én is részt vettem, s ott kijelenté, hogy a szerződést elkészítette s hogy azt tárgyalásosan terjeszti elő. A szerződés azután pótlásokkal, melyeket magam is indítványoztam, elkészült; a közgyűlésen tárgyalás alá került s ott tisztviselő úr társam néhány fölvilágosítást adott a neki tett kérdésekre. — Bodó: Igaz-e, hogy Fekete Mihály tisztviselő a joggyűlési bizottság előtt kijelentette, hogy a bérleti szerződés megvitatásánál tartózkodni fog a vitától. — Tanu: Hogy a vitától tartózkodni fog, azt nem mondtam, mert ott egy szerződés el vagy el nem fogadásáról volt szó, s ott vitatkozni kellett. — Bodó: Igaz-e, hogy a tisztviselő úr a közgyűlésen mielőtt a bérletiszerződés tárgyalására került volna a sor, kijelenté, hogy a tárgyalásba befolyani nem fog és ha a gyűlés úgy kívánja, a termet is elhagyja? — Tanu: Igen. — Bodó: Ajánlotta-e a tisztviselő úr elfogadásra a szerződést a joggyűlési bizottságban? — Tanu: Hát kérem, ajánlásnak kell tekintenem, mert a tisztviselő az előadója az ügynek, nagyon természetes, hogy azt ajánlani fogja. Csak nem képzelték magamnak előadót, a ki azért terjeszt valamit elő, hogy ne fogadják el. (Derültség.) — Bodó: Ismeretes volt-e az ügy minden részletében a joggyűlés bizottság minden tagja előtt, pl. a bányaméretekre vonatkozólag? — Tanu: Nem egészen. — Védő ügyv.: Szerződésnek kötésénél az illető ügyre vonatkozólag kikértek-e a gazdasági választmány által a tisztviselő véleménye? — Tanu: Nincs tudomásom róla, mert az én ügyészi körömből nem tartozik. — Védő ügyv.: Mivel a bérleti szerződés tervezete megkívánja, hogy annak jogi oldala, érdeke, előnye és hiánya a városi joggyűlési bizottság előtt megvitatassék, kérem, volt-e gondoskodva arról, hogy első tisztviselő úr ez esetben valaki által helyettesítessék? — Tanu: Ilyen értelemben nem. — Én ott voltam ugyan, meg is tettem megjelöléseimet, előadtam nézetemet, de nem mint valakinek a helyettese.

Következett Kerese Kálmán ügyvéd kihallgatása. — Elnök: Kijelentette-e Fekete tisztviselő a joggyűlési bizottság és a közgyűlés előtt, hogy ő a tárgyalásokba be nem folyik? — Tanu: A joggyűlési bizottság ülése alatt kijelentette, hogy ő Kochnak is képviselője magán ügyekben; de azért a tárgyalásokba befolyt, egyes dolgokat forszirozott is, a mit mi ellenezünk s később ezen módosításokkal fogadtatott is el. A közgyűlésen, ha jól emlékszem, Németh ügyész úr helyettesítette. — Bodó: Igaz-e hogy Fekete tisztviselő a közgyűlés tárgyalása előtt kijelentette, hogy ő a tárgyalásban részt nem vesz s a teremből is távozik? — Tanu: Nem a közgyűlés kezdetén, hanem annak folyamán tette, mert én csak a középben érkeztem a gyűlésre s akkor tette ezt a kijelentést. Különbösen erre nem egészen emlékszem. — Bodó: Igaz-e, hogy a szerződés a közgyűlésen nagy többséggel elfogadtatott? — Tanu: Igen, de sok változással. — Bodó: A joggyűlési bizottság gyűlésén ajánlotta-e tisztviselő úr a szerződés elfogadását. — Tanu: Igy nem ajánlotta; de mint az ügy előadója természetesen ajánlotta. Mert az ilyen dolog tárgyalás alá került, az megvitatattik s így ő ebbe befolyt. — Védő ügyv.: Ki képviselte a város érdekeit a joggyűlési bizottság alatt? — Tanu: Fekete mint az ügy előadója. — Védő: Mint ilyen, tehát befolyt-e a tárgyalásokba? — Tanu: Befolyt.

Ezután meg kihallgatott dr. Tróber Aladar városi másodaljegyző. Elnök: Igaz-e, hogy Fekete Mihály tisztviselő úr úgy a joggyűlési bizottság mint a közgyűlés előtt kijelentette, hogy a kérdéses bérleti ügy tárgyalásába befolyani nem fog s ennek következtében nem is folyt be? — Tanu: A joggyűlési bizottságban befolyt, de a közgyűlésen nem. — Bodó: Igaz-e hogy Fekete tisztviselő a joggyűlési bizottság előtt kijelentette, hogy ő bar elkészítette a szerződést, de annak tárgyalásába befolyani nem fog? — Tanu: Igen. — Bodó: Igaz-e, hogy ez a szerződés a közgyűlésen nagy többséggel elfogadtatott? — Tanu: Igen. — Bodó: Igaz-e, hogy a közgyűlésen Fekete a bérleti ügy tárgyalása előtt kijelentette, hogy ő Kochnak a joggyűlési tanácsosa, tehát a tárgyalásokba befolyani nem fog s a teremből is távozik és csak a főispán kívánatára maradt ott? — Tanu: Igen. Arra ugyan nem emléke-

zem, hogy a főispán marasztalta-e, de ott maradt a tárgyalásokban nem folyt be? — Bodó: Fekete mint közigazgatási tagja-e a gazdasági választmányának? — Tann: Igen. — Védő: Volt-e a jogügyi bizottság tárgyalása alatt valami jelentősebb vita? — Tann: Volt. — Védő: Ki képviselte a város érdekeit a jogügyi bizottság ülésén? — Tann: Hát — az ügyész — képviselte a várost, de azért nem folyt be.

Mintán a tanúkihallgatás és ezzel a bizonyítási eljárás befejeztetett, elnök az ülést öt percre felfüggesztette, miután az esküdtek s a bíróság tagjai élve az alkalmossal, a szülszülés befutott teremből a szabad levegőre siettek.

Az öt perc letelte után az esküdtek s a törvényszék ismét elfoglalták helyeiket s következett a vádbeszéd.

Bodó István, a vádlónak (ki a szilnet alatt eltávozott) képviselője meglehetősen hosszán előadta a vád alapjait, elkezdte azt, hogy Pécs városának volt két bányateleke s hogy azt az eddigi használhatatlansága miatt bérbe akarta adni. Előadta továbbá, hogy mily ajánlatok tettek Koch Ferenc részéről, mit tett ezekre a város gazdasági és jogügyi bizottsága a törvényes határok között, hogy került az ügy a közigazgatás alá s mit tett ott a sorsa. A közigazgatás nagy többséggel elfogadta a szerződést. Az ellenzék megtagadta mindent, hogy ezt megsemmisítse, utólagja főbebeszette a minisztériumhoz ama aggályoknak adván kifejezést a többiek között, hogy a szerződést Fekete tiszti ügyész készítette, aki pedig egyszersmind Kochnak is jogi tanácsosa. Mindent megtagadták, csak egyet nem, hogy jobb bírlőt ajánlálkól volna.

Különbösen is ez a szerződés készítése komédia oly kis dolog, hogy a törvényhatóság nem is reflektált rá. Fekete elkészítette a szerződést úgy, a hogy a gazdasági és jogügyi választmány élje adta, de annak módzataiba ő nem folyt be. A bizonyítási eljárásnál ott kiáltott, hogy a tiszti ügyész eljárása tökéletesen korrekt volt, mert nagy szó többséggel el is lön fogadva a szerződést. Az ügyész nem is szöveghezette másképp, mert adott alapon dolgozott.

Ha mégis az állítattik, hogy az ügyész eme eljárásával megsértette a tiszti ügyészi becsületet, akkor fegyelmi eljárást kellett volna ellene indítani: de a mindenbe belekapaszkodó ellenzék ezt nem tette.

Hanem kiált aztán vádlott a hírlap-irodalom terére s nekieresztett tollát a „Pécsi Figyelő” helyi lapban és azt mondja a többek között: „hat ha még később történt volna az ebredés? No már, kérem szépen, egy törvényhatóságot hogy lehet így gyantsítgatni, hogy későn ebredt föl, mikor pedig az a törvényhatóság részletében és egészében annyit tárgyalt ez az ügyet.

De tovább megy a ezikk — szóló szerint — s gyanúsítja Fekete Mihály tiszti ügyészt, hogy eljárásával megsejtta a várost s a kétkezeses kifejezést is szálja a tiszti ügyészszel szemben.

Tekintetes esküdtszék! — folytatja vádló — a becsület drága kincs s ezt a mélyen tisztelt esküdt urak mindegyike itt — a keblében — hordja. Szóló a klasszikusokból idéz föl egy arany mondatot s hozzá teszi, hogy mennyivel féltékenyebbnek kell lennie a becsületere egy tisztiselőnek, a kinek becsületére van bízva a város jólete. A sajtónak — szerinte — nem az a hivatása, hogy a köztisztviselést gyanúsítgassa s rágalmazza a közügyek iránt való érdeklődésének leple alatt.

De — szóló — arra reflektál, hogy vádlottnak nem is a közérdek volt a célja, hanem egy egészen más speciális célt akart vele elérni, i. i. hogy lármát csapjon — maga mellett.

A kétkezesesség aljas jellemet jelent, önérdékből dolgozó, amitől, kétszínű jellemet, mely mélyen legyalázó.

Mikor az a ezikk megjelent, Fekete Mihály tiszti ügyész megkísérelte a jóváértelt az által, hogy a szerkesztőhöz ment s felhívta, hogy vonja vissza a ezikket: de Kiss József felesleges szerkesztő azzal utasította el, hogy nem ő irta a ezikket, hanem Várady Ferenc és bár sajnálja a dolog megtörténtét, de helyre nem hozhatja s erre nézvő vádló ügyvéd Kiss Józsefnék Fekete Mihályhoz intézett levelét olvassa föl, melyet Fekete annak idején a „Pécs”-ben közölt is. Mi következik ebből? — mondja szóló. — Az, hogy a „Pécsi Figyelő”-nél így okoskodtak: ha visszavonjuk a ezikket, akkor elveszítjük a népszerűségünket és lehet, hogy e miatt sokan visszaküldik a lapot. Ime, nem a közérdek, hanem az anyagi haszon indította őket arra, hogy állításuk mellett megmaradjanak.

Fekete Mihály tiszti ügyész 15 éven át mint a legjellemesebb ember végezte az ügyési teendőket, soha szó nem fért hozzá s az inkriminált ezikket egy oly jellemes ember lett becsületében mélyen megtagadva, a ki még hozzá tiszti ügyész lévén, épen a tiszta becsülettel állt tarthatja magát ügyészi székeben. Szóló tehát a tekintetes esküdtszék elé teszi az ügyet s kéri vádlottat becsületért és rágalmazásért vétkesnek kimondani.

A vádbeszéd elhangoztával általános érdeklődés között fölmeledett helyéből a rokonszenves fiatal védő Dr. Cziérier Ákos s azon a szép, szívhez szóló, majd megdörgelmes hangján a következő védőbeszédet mondotta, melyet a hallgatóság vis-

zafajított lélekzettel hallgatott végig s he lyenkint nem tarthatta vissza meglepetésének s tetszésének nyilváníttást úgy, hogy az elnök kénytelen volt a karzatot illőket meginteni.

Tekintetes kir. Törvényszék! Tisztelt Esküdt urak!

Nem tartozom azon rossz katonák közé, kik a velők szemben álló ellenség erősségét kevésre becsülve, vakon rohannak a valószínű veszélybe s utóbb vérszótól kéntelenek tanuságok tenni arról, hogy támadásuk oktanal vállalkozás vala.

A magánvádló hivatalos állása és ebből folyó összeköttetései, védenem foglalkozásának minőségé, a vád tárgya és ennek előzményei, melyeken a régóta dúló pártárazok fanyar utóíze könnyen konstataható, végül azon érdekek, melyek vádoltot elítéléséből remélnék erősödést, mindezek óva intenek arra, hogy a Fabius Cunctator példáját kövesssem legalább is addig, a míg a vádnak megsebezhető Achilleus sarkát fölkitatnom sikerülni fog.

Nem habozom, bevallom, hogy a vádat emelő hatóság közeg fegyverzetének morális értékét sokra becsülöm, s azért, bár ügyem igazságos voltáról még vagyok gyözdöve, mégis, ha a siker némi reményével óhajtom a keztyűt fölvenni, mi tagadás benne, a tisztelt esküdt urak rokonszenvesenek teljességére van szükségem.

És ha mégse követem azt a szokást, mely szerint a védő, kedvező hangulat gerjesztése végett — sokszor az igazság rovására — aradozó szavakkal emeli ki védenem jelességét, el nem palástolható hibáit a közös emberi gyarlóság mentességével fedezném, s összehordván mindazt, a mi az ellenfél erkölcsi tartalmának kisebbitésére szolgál: úgy ne miltözöttassék e látszólagos mulasztást kötelességfelejtésnek vagy épen emancipált önhittségnek bélyegezni.

Azon örömet használt fegyverhez sem nyúlók, a mely szívhez szóló hangok hatalmával hisz a védenemek támogatást nyújthatni, s e módszert sem azért mellőzőm, mintha kevésre becsülöm azt az erőt, mely az észinte, a meleg érdeklődés falkasztotta könyükben rejlik, hanem azért, mert azt tartom, hogy az ilyen tárgy kérdések megfélézésénél az érzelmi motívumoknak, ha szerepelhetnek is, döntő súlya fölvergődniük nem szabad.

Iparkodni fogok lehetőleg tárgyam keretén belül mozogni, kerülvén mindent, mi a kérdést összekuszálná, mert szerintem a dolog tisztán áll és helyzetem korántsem oly kétségbeesítő, hogy a t. esküdt urak figyel-mel más irányba terelhi, vagy épen megtevesztési érdekében állhatna. — Különbösen sem szokások bújálni az igazság elől, miért tennem hát ezt olyankor, a mikor érveim erőssége a törvény szilárd talaján épült.

Mielőtt a vád elemzését megkísérelném, engedjék meg nekem t. esküdt urak, hogy néhány, talán merész, de hit évenvással plasztikus képét tárjak szeméik elé azon előzményekről, melyek a ma tárgyalt ügy kitéjét képezik. — Van jogom ezt tenni, mert megtette a vádlevel is és kell, hogy „audiatur et altera pars”, s kötelességem ezt tenni, mert roskatag lenne a védelem, ha alapjait jól megvetni elmulasztánám. Legyenek egyébiránt meggyözdöve arról, hogy úgy védenem érdeke, mint saját reputációm mindvégig öt fognak állni mellettem a végre, hogy még a jogos indulat hevében se lépések fölé az igaz ösvényről. S ha mégis erőt venne rajtam közös hibáink, az emberi tökéletlenség s talán olyan szó tolokodnék ajkaimra, az ígért tárgyalgatóság gal össze nem fér, úgy írják kérem e ballépést a gyarlóság rovására, de csak a dobjom réám követ, a ki még sohse volt kéntelen egyetlen keijített szavát se megbánni. — Vannak tények, melyek darabos jellemzést kívánnak, vannak fogalmak, melyek a gyengéd színezést meg nem tőrük. — Önképp joggal törhetnék pálcázt az oly kontárnú fölött, mely Olaszthon börtönlán egé ólomszürkén, London kódekt meg ultramarinál festené.

Ne vegyük hát rossz néven a szonoktöl se, ha tárgya szerint választja meg kifejezéseit, főképpen, ha megígéri, hogy a tisztes erkölcs és társadalmi jó izlés ellen véteni nem szándékozik.

A mióta emberek léteznek a földön, mindig volt közöttük véleménykülönbség és érdekellentét, s minthogy szenvedélyek is fészkelnek bennünk, hát volt és lesz mindig viszálykodás és háború szóval és escelekedettel. — Már Kain megölte Ábelt, a mi fogalmaink szerint valóban bagatel dologért. A magyart — a költő szerint is — átok verte meg, hogy soha össe nem tart. Egyesek és népek ezredévek óta állnak szemközt egymást emésztő küzdelemben, s még a boldogabbak közül valók azok, kik a szőharcoknál tovább sose jutnak, melyek ha sértenek is, de az általuk ütött seb nem gyógyíthatatlan. — E város polgáraitásának két tekintélyes táborát is hasonló nézeteltérés választja el egymástól. — Elvi harezot folytat az egyik majd minden ellen, a mit a másik javasol, s természetesen mindvégig fél fétyeinek rugója tisztán a közzójét s annak gyarapodása. Csak az eszközökben térnek el egymástól. Jogosult lehet ez a vélemény is, meg amaz is, mindegyik azon mértékben, a mennyire

azt támogatók gyakorlati érvekkel segíteni képesek. — A véleményeknek most vázolt eltérése e helyütt sokszor éles dissonantiát idézett elő, s nem egyszer megestett, hogy szenvedett miatta a közügy mellett a polgárság maganélete is, melynek békés értkezésését a heves párharcok egy időre megszűnbasztották. Ha valaki ennek okát kizárólag az egyik vagy másik oldal hibáiban keresné, nem íthetne igazsággal, mert emberek lévén mindnyáján, peccatur intra muros et extra. Minden emberi mű tökéletlennek születik s e gyarlóságtól nem menti meg azt az a körülmény, hogy közhatalóság agesse alább pillantja meg a napvilágot, sőt ellenkezőleg a hibák csak nyerneik intenzívtá válnak azzal, hogy azok oly közegekben botlássai, a melyeket — mert őket magunk fölő emeltük — szeretnénk hibák nélkül látni, pedig hát ez sohasem fog megtörténni. Ha aztán ezek a hibák sürűbben ismétlődnek s anyagi kár vagy veszteség jelzi nyomukat, akkor mi sem természetesebb, mint hogy az a tábor, mely nincs tényleges bírtókában a hatalomnak, akár a hatóság, akár egyes közegie botlását elnézni nem hajlandó, azt igazolni nem akarja, s ha hozzájárul az is, hogy az illető közeg e botlásáért vagy későn vagy sohse kiált „mea culpa”, ha bizonyos intézkedések valódi oka tiltakoztat, végül, ha mindezek mellé még az egyének folyton emelkedő anyagi megterhelhetése is hozzásegődik, akkor, mondom, mi sem természetesebb, minthogy ez az egyén, vagy ezen egyének elkekeredésükben nem épen válogatják a bírálat fegyverreit, s olyankor is alacsony motívumokra vezetik vissza a súlyos eredményeket, a midőn ezek inkább a kellő óvatosság vagy előrelátás hiányából, ügyetlenségéből, vagy lelki szegénységéből, tehát hibás, de még nem bűnös forrásokból erednek.

Hyen véleménykülönbség forgott fenn e városban a mi ügyünk történetének kezdetén is. Olyan volt a hangulat, mint víhar előtt a villamosággal terhelt levegő, nehéz és fojtó, a mikor az ember szinte sóvárogja az elemek újraszóló katasztrófáját. Csak egy szikra kellett hozzá, hogy lángra lobbantassa azt a gyújtó anyagot, a melyet a város gazdasági ügyeit érdeklőleg egymással heves küzdelem vívó két tábor folytonos surlódása ügyre élesztett. Nincs jogom itéletet mondani a két tábor ezéleit és eszközeit fölött, mert hitem az hogy mindkettő becsületes. Majd itél fölöttük a jövő, a mely megszenteli emlékt annak, ki szülővárosa jólétét önzetlen ügybuzgósággal előbbre vinni segítette, s majd éreteti átka súlyát is annak maradékával, a ki a közügy sérelmével magánviszonyai bűnös jobbitásán munkálkodott.

Ami tény, hogy láppangó izzalom uralkodott akkortájt is, a mikor hire szorlyant annak, hogy Koch Ferenc a város szénbányáit bérbevenni szándékozik. A beavatottabbak bizonyára ismerték a dolog részleteit is, de a misera contribuens plebs csak annyit tartott felőle, hogy jól esnek bizony, ha a sokfelől igénybe vett városi pénzár új jövedelmi forrása akadna s megnyugodva annak tudatában, hogy hiszen el a varosban az őrzemű gondviselés, minden nagyobb emozió nélkül tudomásul vette a mondott értesítést.

Az idő pedig mult, a hírek hullámai mind magasabba hagták, az általuk fölkellett moraj egyre erősödött, némely ében álmódó pessimista már itt-ott egy-egy szennyes habfödröt is vélt föfedeztetni a közeledő hullam kristályesésáin. — De hát akkor még gyözdött a hit, hogy eljővend a tisztító szérohram, mely elsöpri a tajtőkölé salakot s megújítja az aggodók lélekere nehezült fojtó levegőt. — A vihar nem is késött. Eljött, de nem hozott enyhülést, hanem ködöt boesított a fölvert habok fölé; s e köd azóta sem oszlott szét. Ha talán volna valaki, a ki a kép folytatását várva, azt hinné, hogy most majd a felhomály leple alatt zavarosban folyó halasztat jeleneft fog következni, az kérem nagyon esalódk, mert én semmi ilyenféle pikáns eseményével nem szolgálhatok. Azt tartom ugyanis, hogy becsületese ember csak annyit mondhat ki, a mennyire helyt is állhat: s én csak annyit tudok, hogy a kérdéses bányabérleti ügy kezdetén a városi polgárság egy részének kedélyere lidérszonyos nehezült, s valóban nem jól eseltekedtek azok, kik öt e gonosz álmból fölirházták volna, hogy ezt tenni, annak idején, elmulasztották, hogy az aggodalmak egyre ismétlődő kifejezését oly kevés figyelemre méltatták, mintha egyenesen kívánták volna, hogy csak hadd nyerjen még több tápot az a föltevés, mely az említtet bérleti ügy lebonyolításának helytelen formájából kiindulva, ez alapon az érdemleges elintézés korrektségét is joggal hitte kétségbevonhatónak. Most a vádlevel dícséretes szó-bőségével fölvilágosított mindnyájukat arról, hogy a tisztelt ügyész ónak mily kevés érdeme van a bérleti szerződés megkötése körül; csak hogy ez kérem olyformára, mint eső után a köpönyeg. Miltözöttak volna, annak idején, ily köteles nyíltsággal tárgyalni ezt a kénes ügyet, a helyett, hogy beérték a felhivatalos közlöny jóslatszerű ködös kijelentéseit publikálni, akkor tessék elhinni, nem lett volna sem ok, sem alkalom vád emelésére, mert a tamadás főoka épen az indokolatlan begombolkozás miatt téntra jutott közvélemény kifejezésében állott.

A közönség egy részének lelkeiben tehát aggodalom vert gyökereket; ennek

adott kifejezést védenem ezikke is, melynek célzata, hogy nem személyek erkölcsi existimációja, hanem csak hivatalos tények ellen fordult, azt szavára mindenki tartozik elhinni, míg azt, hogy tollát anyagi érdek vezette volna, bizonyára vádló állítja legutólagja, mint a kinek e bérleti ügyben módjában állott mindkét szerződő fél tényeit befolyásolni, vagy legalább is figyelemmel kísérni. Rége óta van szerencsém az ügyész urat ismerni, s rólam bizonyára nem teszi föl, hogy önző cselzátok bírtak e védelem elvállalására. S ezért engedje meg, hogy közbevetőleg egy megjegyzést tehessen. Nem tanács az, csak szerény vélemény, s abból áll, hogy a rendelkezésre álló utal közöl ez az ut volt a legrögösebb, legdrágább és legelőzősabb. — Védenem hírlapíró. Mint ilyen, mulasztás követ el, ha a közérdeklő dolgok elintézésének — véleménye szerint — helytelen módját érintetlen hagyja. Nem szallongó híreke, de pozitív értesülésre támaszkodva (minő pl. az ügyész úrnak egy közgyűlésen tett kijelentése volt) állította a vádlott, hogy a mennyiben az ügyész úr mindkét szerződő fél érdekében álló funkcióit végzett, enyhiben eljárása kétkezesesnek volna jellemezhető. Védenem tehát helytelenített egy oly eljárást, melyet, ha valóban megtörténnék, minden törvényt tisztelő embernek el kellene ítélni.

S ezért most vádat emelnek ellene rágalmazás és becsületsejtés megtörőására. A kísérlet nem méltó sem ahhoz, ki azt teszi, sem a fórumhoz, mely fölött történik. — Engedjék meg tisztelt Esküdt urak, hogy azok helyzetének megkönnyítésére, kik nem élnek naponta a büntető Codex fanyar táplálékával, a törvény ilvegő rendelkezésének egyszerű fölvolvasalav a vadheli két vétség ma divatozó fogalmát konstataljam. Mert, tetszik tudni, az emberek nem mindenkor és nem mindent! gondolkoztak egyformán ugyanazon dolog fölő. A régi osztrák büntető törvény büntette pl. az öngyilkosság kísérletét is; ma meg az ily szerencsétlenül legfőlebb egy közvett hullat a jobbzérsé ember, s csak a Mihászna Andrasok művelt lelkeinek okozhat örömet, utzalahosszant nemogatni azt a boldogtalant, aki még a halálnak sem kellett. Az 1840. évi magyar bíróvádi javaslat szerint a rágalom határozottan megnevezett büntető ügy-erkeszteléséggel ráfogásában, a becsületsejtés pedig abban áll, ha valaki becsületsejtő kifejezésekkel szemben megtamadatik.

A mi büntető-törvényünk szerint, melyre a vádlevel is hivatozik rágalmazás vétségét az követi el, aki oly ténnyel, mely valóságában esetében az ellen, kiről állítattik, a bíróvádi eljárás megindításának okát képezhetné, vagy azt a közmegevetésnek tenné ki.

A rágalmazás definiciójának csak úgy, mint minden más fogalom meghatározásának két lényeges alkotó eleme van, egyike genus proximum vagyis azon közös jeleg, mely az egyszerű fogalmakat egyivé kapcsolja; a másik még a differentia ultima, vagyis azon egyedí sajátosság, mely által minden egyes fogalom a többi hasonmaitól megkülönböztethető. A büntető törvény a rágalmazás fogalmának e két elemét akként határozza meg, hogy azt egyetlőn a vétségek közé sorozza, s másfélől hozzá köti a rágalmazó ténynek azon alternatív következtését, hogy annak valóságában a rágalmazott ellen bíróvádi eljárás indításának okát képezhetné vagy azt a közmegevetésnek tenné ki. A kérdés most csak az, hogy e fogalom védenem tényére alkalmazható-e? Vegyük szemügyre az illettő hírlapi ezikk inkriminált részait. — Azt írja e ezikk, hogy „nem szép” stb. t. esküdt urak, az én ígételen véleményem is az, hogy ez bizony nem volna szép, s ha az ilyen vélemény fogláb büntetéft érdemel, úgy soromat alig kerülhettem el. És bizony az nem szép t. ügyész úr, ha az ember káknak is esomót keres, ha minden áron engedélyt szerzendő laborgó idegeinek rágalmazást keres ott, ahol ilyen nincs, s a maga sérelmét látja abban, ami ha sértő is, akkor sem az ő adressére van címzeve. Tessék csak szeméiből kitörőlni a mérgezőlőds vakságot, tessék csak higgadtan olvasni, s az olvasottat megemészteni, s akkor be fogja látni, hogy mily parányi sérelem megtörőására nyult a sajtóper néhez fegyverzetéhez. — Saját gondolatainak és szavainak leghivatalsabb értelmezője mindig az őr, én is e végből e pont kelle megmagyarázását számára hagyom fenn, magam a védelem teljessége érdekében csak annyit jegyzek meg, hogy ama „harmadik érdek” alatt egyáltalán nem az ügyész úr érdeke értendődik. Ezt, reméltem, egyszerű, de világos kijelentésemre elhiszi, de elhinni köteles is, s mivel ehhez a félreértéshez főződik a rágalmazás vádjának indokolására szóit egész gondolatmenet, most már úgy vélem teljes joggal állíthatom, miszerint a vád e része merőben alaptalan. A ezikk állításai egyébként is fíltételessék, s a „Pécs” ezimű újság szerkesztőjéről azt tessék föl, hogy ő az ily fajta „kétkezeseknek” ezimzett eljárást helyeselni tudná. — No már, hogy az ilyen föltevés, mely a szerkesztőnek szól, hogy sértheti a lapvilágdonost, azt parlagi eszemmel föl nem érem. Eddig úgy tartottam, hogy a lap szellemének gazdságása első sorban a szerkesztő érdeme, silánysága az ő hibájá, botlásaierit övé a felelősség, de sohasem hallottam, hogy azért, mert a tu-

lajdonos pénze tarlja főnn a lap életét, ha a szerkesztőt ítítk, mégis a tulajdonos jajgasson. A rágalmazó tudja valótlanságot állít, védenem ellenben valósságot mondott, hiszen ismeretes, hogy a bányabérleti szerződés a t. ügyész úr tollát dicséri. — A t. ügyész úr közhivatalnok, ellenében tehát szabad a bizonyítás, s mert e tehertől ő maga mentesített, befeljhethető védelemmel azzal, hogy hivatozással a törvényre, kérem védenem fölmentését. Az ügyész úr ellen se bírávad, se fegyelmi panasz nem emelhetett, becses személye távol atóli, hogy a közmegevetés példája volna, élvezi állásának teljes tisztességét s összes előnyeit s mindezt daczára annak, hogy védenem állítására valóban bizonyult. A nehezett ezikkben hiányzanak a rágalom alkotó elemei, fogalmának egyetlen ismerve sem illik azon tételekre, melyekért ma védenemet feleltre vonjak. A vád oly erőltetet mint a mily önkényes azon magyarázat, melyet a bevádolt közleményről a vádlevel előterjeszt, s a midőn vádló úr a sokat említt ezikkből ugyan nem, de ennek ferde és önző értelmezéséből drámaai sötétséggel a „híltlen eljárás” súlyos vádját fejt ki, valóban jogosult azon föltevésünk, hogy itt egy zaklatott kedélykínos töprengésével van dolgnak, mely szándekeknek jósağa mellett sem alkalmas arra, hogy esküdtszékli eljárás bazisul elfogadassék.

A büntető törvény szerint becsületsejtést az követ el, ki más ellen meggyalázó kifejezést használ, vagy azt sajtó útján közhírré teszi. Nézzük melyik hat meggyalázó kifejezés? Hogy derék lap-tulajdonos, azt én kiáltom leghangosabban, mert eleven ellenséget döntő harc küzdeben szében még nem igen beszűntattak el, mint az ő lapja engem 1884. május 24-én (Derülttség). Hogy városi t. ügyész, az köztudomású. Hogy ugyan Koch Ferenc úr ügyvédé, azt maga mondta, s ehhez sem mi közünk addig, míg a város és Koch úr érdekei nem ellentétesek. Vegül, hogy a bérleti szerződést ő fogalmazta. Tegyük föl, hogy ez nem igaz. No ha nem igaz, akkor ez a dolog egy egyszerű tagadással befejezhető. Én legalább ki magam ügyeimben megpretdendő, hogy szávan föltétlen hitre találjon, beérem masok részéről is egy egyszerű tagadó kijelentés, mert én a boldog egyszerűségnek azon tanút követem, amely az adott szót teljes értéken tartja elfogadandónak. És kérem van-e kifogása valakinek azon logika ellen, mely Pécs város és Koch Ferenc úr érdekeit ellentéteseknek állítván, oda konkludál, hogy amaz mentül drágább, emez mentül jutányosabb kibérelésre törekedett. Azt hiszem nem is lehet. E következőzés helyessége oly világos, hogy időpazarlás volna magyarázni akarni. — Elismerem, hogy lehet és van önzetlen áldozatkészség, de nagyon gonosz véleményű kellene alkotnom Koch Ferenc úr kereskedelmi routineja fölő, ha fölvehetném, hogy öt nem üzleti haszon keresése, hanem honfűi előfeledozás, vagy burkolt alamizsananyújtás, vagy más nagy és nemes, de impraktikus gondolat készítette a bérleti ajánlat benyújtására. (Derülttség.) Másfélől meg a város érdemes intézői egész multját s abban folytatott működésüket tagadták volna meg, ha nem azon buzgókodnak minden áron, hogy a bányák hasznámnál magasabb bérét adjanak tül. Való és igaz hát, hogy a város és Koch úr érdekeit ezuttal ellentétesek voltak. Vannak, kik más véleményű táplálnak. Hyenek, kik azt tartják, hogy jó lesz mostanában ez a veréb is, mert álló 25 évig hiában vártunk a tűzokra. Csak hogy ennek az érzjárásnak igazolása megkívánna annak felszárkészt is, hogy mi okozta 25 éven a tűzok távolmaradását, meg azét is, hogy a mai eredményhez hasonló verébet a lefolyó 25 év alatt nem lehetett volna fogni. (Derülttség.)

Végintem a nehezelt tételén, s hiában kerestem meggyalázó kifejezéseket. Megengedem, hogy a kérdéses hírlapi ezikk nem illatoz hatóságí partuntól, de az a közlemény, mint magam vélemény épen anyai jogosultsággal bír, mint a vádló úr lapjának azon ellenzítő véleménye, mely a bérletet egész lélekkel támogatta, természetesen szintén tisztán meggyözdödsből. Kerestem a meggyalázó kifejezéseket, kerestem direkt vonatkozást ilyenek s a vádló úr személye közt és kerestem sértési szándekeket; de nem találtam, mert nincsenek. Már pedig a törvény s a jogások egyetérténekn abban, hogy úgy a rágalmazás, mint becsületsejtés elkövetéséhez a büntetőjogi értelemben vétt szándekekossá megkivántatik, melynek lényegéhez tartozik, hogy a büntető vagy vétség elkövetője a tárgyal bűnös eselekedetét ilyenek fölismerve, azt öntudatosan azon kifejezett cselzattal követte legyen el, hogy általa a törvényvel s a jogrenddel össztüzköző eredményt létesítsen. S ha erre vádló azt felelné, hogy a törvényszégek ténye konstatalja van azzal, hogy vádlott a vádló nevét egy rágalommal hozta kapcsolatba, úgy válaszunk röviden az lesz, hogy nem kell a sorok közt olvasni, ha ott semmi sincsen írva s nem szabad a szavaknak oly értelmet tulajdonítani, a milyenen épen szükségünk volna. De meg abból, hogy egy törvény-szegés tényleg meg is történt, még nem szabad arra következtetni, hogy elkövetésénél szándekekossá uralkodott, hanem ez vádlott tagadásával szemben bizonyítandó.

Folytatás a mellékleten.

vagy bizonyíték hiányában a törvényszéges mellékkörülményeiből a bíró által állapítandó meg. A jelen esetben bizonyíték nincsen, a nehezelt tény mellékkörülményei pedig olyanok, hogy azokban a nekik tulajdonított sötét intenciót csak a szórászhasonlatos pedanteria, vagy az idegbeteg epéskedése keresheti. E kettő pedig, mint ismeretes, nem tartozik azon faktorok közé, melyek büntetőjogi beszámítás tanában szerepet játszanak. Hat szándékosságát nem találta, hanem igenis darabos szakvetésben éles bírálatot; s a szükségesnél tán egy fokkal nagyobb animozitást, mindkét oldalon egyaránt. S taláim még nem ügyész, de egy hervadt szűzvirághoz illő érzékenykedést érez annak részéről, kinek lapja — az ő tudta s megegyezésével — pokrócz durvaságu támadást intézett — nem sokkal előbb — védezcem hírlapja ellen. Amilyen a jónap, olyan a fogadjisten! A biblia ugyan azt ajálja, hogy ha egytelit aranyló tűnek, tartsuk oda a másik aranyunkat is, de én bizony nem veszem rossz néven védezcemtől, ha ebből a hasonlósági gyögműből nem kér magának, hanem visszahajítja azt a követ, amit feléje dobta! (Derűltég.) Nem személyi tételt bírálat tárgyává, hanem a városi administratio. S vajjon az ennél fölmerülő ballépések, talán baklövés-k leleplezése, megrovása már annyira volna, mint becsületstérs? No bizony messze jutnánk ez uton. Nem sértés ez, csak bírálat, a minek ott, hol sajtószabadság uralkodik, meg kell engedve lennie, s mely jognak megtagadása vagy a mindenkorai hatóságok gusztaához mért korlátozása a szabadsajtó intézményét nevesítés torzalaká aljasítaná. Ha a bírálat eljut a tisztesség korlátait, magával hordja a bünhődést is, mert a közérzet sújtani szokta azt, ki a bírálat jogával visszaél. És a közhangulat szigorubbán itél, mint a kir. törvényszék, s ítélete ellen nem létezik jogorvoslat.

A hivatalnoknak mint embernek magánéleti oly szentély, melybe hivatalnál belépni senkinek jog nem adatott, de a tisztviselő hivatalos működése nyitott könyv legyen, és nem olyan nebensévirág, melyhez nyúlni tilalmas, vagy épen olyan bálványkép, amely előtt nekünk, a népnek csak leborulnunk szabad.

Azt is gondolja meg az ügyész úr, hogy a nemes érez nem szenved a tisztító tüztől, mert ez csak a salakot emésztí föl.

A társadalom bevett szokásai áldott állapotú nők, hajlott korú egyének és az u. u. nervous emberek számára a rendszeren kiméletesebb bánásmódot biztosítanak; de a közéletben már nincs helye annak a szörmetében való elbánásnak; tetteit itt mindenki hordja a felelősséget, mert a közéletben az egyenlőség elve uralkodik,

amelynek hiánya a jogállamot gyökeres attributumai egyikétől fosztaná meg.

Volt szerencsém az eddigiekben megkísérteni annak bizonyítását, hogy a vádbeli közlemény se rágalmat, se becsületstérs nem tartalmaz. Minthogy azonban nincs kizárva annak lehetősége, hogy a cikkek maró sava vádlón — per analogiam szólva — úgynevezett könnyű sértést ejtett behatódobban kell még foglalkoznom inkriminált kifejezéseivel. Sértő lehet valamely írott közleménynek vagy tartalma, vagy alakja. A tartalmat vádló ezuttal zokson nem veheti, mert a födolog, a szerződés atyasága, általa is elismertett. S ezen az a körülmény, hogy a szerződés alapelvei az illető szakbizottságokban előzetesen megállapítottak, s az ügyész a szerződésnek ez elvek keretén belül leendő szerkesztésével bizott meg; lényeges változás nem teszen. Mert eltekintve attól, hogy kérdéssé volna tehető, vajjon Koch Ferencz úr ügyvéde e költött Marschrottához mit szólhatott hozzá? Az az előbb mondott eljárási módozat legjobb esetben is csak, mint enyhítő körülmény eshetik a mérlegbe. — Tehát nem a tények közlése, hanem a közlés töviseis formája vonta magára vádló nehezeltéssé; főképen az a „két kulacsos” kifejezés, melyet oly világitásban mutat be, aminőben gyilkos mérleg, vagy öldöklő fegyver szokott jellemeztetni. Iparkodtam e nem mindennapi, de azért elég közönséges szó valódi értelme fölül lehetőleg alapos tájékozást szerezni, s mert buvárkodásaimban oly magyarázatnak, aminővel vádló eszt fölruházta, nyomára nem akadtam, nagyon lekötölte, ha közlőnem velem értesülésének forrását, föltéve, hogy e magyarázat nem ugyanazon kűtlőből esergedez, ahonnan a hülsen eljárás vádját sikerült a vádlevél drasztikus kiszécsése érdekében büvészi kézzel elővárszolni. (Derűltég.) Egyik nyelvtudósunk e szó synonymáit „kétszínűvel” fejezi ki. Talán mondanom se kell, hogy e magyarázat itt nem volna helyén. A magyar nyelv Encyclopediája szerint a kétkulacsos olyan egyént jelent a párteleben, aki, majd az egyik, majd a másik jelölt kulacsából hörpönt, de mindig a maga egészségére, (Derűltég.) mert ő egyiknek nem ószintu híve, hanem lelketlen önző, aki esélyes anyagi előnyért nem ugyan meggyőződését, mert ilyen nincs, de politikai jogai gyakorlását boesatja áruba. Ez a magyarázat sem találó, mert nem fedi azt a fogalmat, amelynek megjelölésére védezcem által alkalmazottat. Nem találó, mert az ügyész úr épen ellen tette a pártelel bemutatott kétkulacsosának, amennyiben ő — úgyhiszem legalább —

inkább mindkét szerzőfőlel érdekei méltányos kiegyenlítésén buzgólkodott volna. — De bármit álljon is a dolog, kétségtelen, hogy aki tudja, hogy ő tisztí ügyész, és Koch úr ügyvéde egy személyben s egyebet nem tud a dologról, az legalább is gondolkodóba esik. Hogy miért nem tud egyebet, arról a legelőbben nem tehetnek. Aki távol áll a tüztől, az nem melegelehetik, aki nem tartozik a választottak közé, az az ügyek részleteiről vagy nagyon későn, vagy soha sem értesül. Nem mondok hát sokat, ha azt mondom, hogy a látszat az ügyész úr ellen szólt. Magán ember, ha úgy tetszik, tületheti magát az ily kétes situation, de közhivatalnok csak úgy cselekszik okosan, ha a gyanúnak még árnyékát is tova űzi, mire meg volt adva a mód, az ügyész úrnak — e kérdésben — tökéletes háttérbe vonulásával. — A „kétkulacsos” szó, (hogy folytassam eszmemenetemet) a védezcem cikkekben értett fogalom megjelölésére nem alkalmas, mert definitiójának alkotó elemei egészen mások, mint azon fogalomé, melyet a magyar e szóval kifejezni szokott. De hát erről védezcem mit se tehet. A nyelv e tökéletlenségéért vádolják a nyelvet, vagy a nemzet jellemét, mely a nyelv formáiban is nyilatkozik. — A magyar nép jelme a pártelel zajos tusán kívül nem enged oly helyzeteket fölmerülni, amelyeknek kifejezésére a „kétkulacsos”-al analog szóra szükségé volna s nem érezvén eddig ennek szükségét, nem is sietet a kérdéses fogalmat szabatosan leíró új szót gyártani; s aki mégis azt a fogalmat kifejezni óhajítja, az jobbnak hiányában használja a kétkulacsos kifejezést, természetesen mindig képletes értelemben is per analogiam, ami köztudomás szerint rendszeren sántikál. — Elismerem — ezekután — egész kézséggel, hogy a kétkulacsosság közönséges fogalmának alapul szolgáló, föltétlen önzésből élő egyének eljárása vádló tényeivel semmiféle hasonlatosságban nincsen s kijelenthetem, miszerint az ő tényére a kétkulacsos szó, mint jellemzés csakis per analogiam, az anyagi vonatkozás kizárásával s egyedül jobb kifejezés hiányában alkalmaztatott.

Hangsúlyoznom kell azonban egész határozottsággal, hogy azt az eljárást, mely a bérleti ügy lebonyolítása körül folytatott, az ügyvédi rendtartásról szóló törvény álláspontjáról nézve teljesen korrektnak nem tartom, a nélkül azonban, hogy e kijelentéssel a vádló ügyvédi reputációján csorbát ejteni akarék. — Nem fogom bővebben jellemezni ez eljárást, megelégszem azzal, hogy fölolvassam a törvényt, a mely szolgáljon egyuttal pozitív védelmül is a vád-nak némely általaosságban mozgó kitételei ellen. Az ügy. rendtartás 47. §-ának ide

vonatkozó része ekkép hangzik. (Olvassa az idézett szakaszt.) — En elhiszem most vádló úrnak, ha mondja, hogy ez ügyben csak egyik féllel állott összekötöttségben, de a meddig ezt ki nem jelentette, nem volt alaptalan a gyanu, mert mint említém, ellene szólt a látszat, s hogy védezcem e látszat után indulva a „kétkulacsosság” vádjáig jutott el, annak okát tessék abban keresni, hogy ő nem rendelkezik oly nagy fokú naivitással, a minő megkívántatik annak föltételezésére, miként Koch Ferencz úr rendes jogtanácsosa a bérleti ajánlatokról egy árva szót sem tudott, annak elvi megállapodásaiba bele nem folyt, vagy ez irányban legalább tanácsesal nem szolgált. Igaz képzeltel, tisztelt esküdő urak! olyan állapot is valahol Árkádiában, a midőn az ügyvéd az arbiter székebe ülve az ellentétes érdekek összhangba hozásán semlegesen működik, de nálunk ez nem szokásos, s igazán sajátságos volna, ha egy jelentékeny öszeptel képviselő szerződés megalkotása körül mint jogi szakértő, mint oly tanácsadó, kinek véleménye, ha szavaz, ha nem szavaz, döntő szerepet játszhatik, oly egyén fungálna, a ki a másik fölött ugyanakkor, vagy előbb, azon, vagy azzal összefüggő ügyben s természetesen ellentétes tanácsesal gyámolította volna.

Az ügyvédi rendtartás fölolvastott szakasza semmi magyarázatot nem kíván s a midőn világosan rendeli, hogy az ügyvéd nem szolgálhat tanácsesal oly ügyben, a melyben a másik féllel összekötöttségben állott, vagy annak érdekében eljár, akkor a törvény maga tört páleázat azon eljárás fölött, a minőnek elkövetése az ügyész úrnál ugyan nem állítatott, de a minő eljárásnak esetleges helyeslése a „Pécs” című újságról föltételezve lön.

S most mitűn az ügyész úr azon kegyes óhaját ellen, hogy egy nem személynek, de hivatalos működésének szóló jellemzésért, egy nem is őt, hanem a „Pécs” szerkesztőjét illető közleményért védezcemet a fogház örömeiben kívánta részesíteni: gyenge erőmből képest védekezni bátorokdtam; legyen szabad befejezésül még egykét általános megjegyzést tennem.

Valóban kétségben vagyok az iránt, hogy mosolyogjak-e azon beteges érzékenység fölött, mely a vádló úr idegein erőt vett, a mikor valónak ismert tények hírlapi közlését rágalomná fűjja föl, vagy nehezeltésemnek adjak-e inkább kifejezést azon teljesen indokolhatlan, merőben önkényes magyarázatért, a melyet vádló úr a kérdéses hírlapi cikknek adott, a végre, hogy a rágalmazás törvényes mértékét megközelítette.

Igazán fölösleges volt egy ilyen költéses apparátust mozgásba hozni csak azért,

hogy kétségbe vonhatlanul behizonyuljon, miszerint ő a rágalmazás és becsületstérs fogalmaival nincs egészen tisztában. Mert olyan pokoli ezelát csak nem forgott agyában, hogy tudva és ismerve vádjá alaptalanságát, mégis megtette azt, remélvén, hogy ha úgy akarja a magas Ég, hát a kapanyél is eslül. (Derűltég.)

De ha ezelja más volt, jelesül az, hogy a mit eddig a város határán kívül csak kevesen tudtak, az most majd ország szájára kerüljön, úgy ezt elérheti, de hogy lesz-e belőle öröme és mennyi, azt még a ködös jövő rejti méhében.

Annyi igaz, hogy mindenkinek, ki a tisztikar erkölcsi színvonalának emelését szívűve hordja, kötelessége a fölbujázó gyanut gyökerestől kitépni. Mert ily körülmények között nem okos dolog a souverain lenezés nyergéből megmosolyogni az alantvergő publikum aggodalmát, hanem egyenes föllépéssel illik elozlatni e kételet, lefegyverezni a gyanut. Könyű ugyan elbűni a keletkező rozsdával, de idővel megmarja az a kemény acélt is. Csakhogy megint elhibázott dolog e ezéla alkatatlan uton törekedni s helytelen dolog gr. Andrassy Gyula szerint ágyuval lövöldözni verebekre, érteve a mi esetünkben veréb alatt az elkövetett sértés parányiságát, ágyu alatt meg ezt a hosszú, nehékes és drága eljárást, melyet vádló a kívánt elégtétel megszerzésére idított.

Hogy mi lett volna lehelyesb módja a közvélemény megnyugtatásának azon esetre, ha vádlott közleménye valótlanúságot tartalmaz, azt volt szerencsém elmondani, most már csak arról kell még szólnom, hogy mit kell vala tennie az esetre, ha az, mit vádlott irt, a valónak megfelel. Hát akkor is hamarabb ki lehetett volna engedszteni a haragvókat kezdve a botlás öszinte beismerésén, s legyenek meggyőződve arról, lett volna a legmakacsabb ellenfélben is annyi keresztény érzés, hogy a hibáját beismerével szemben nem alkalmazta volna a bírálatnak azt a szigorú mértékét, a mely különben közügyekben mindig helyén van.

És ha az irányadó hatósági körök fölfogása az volt, hogy az ügyésznek kötelességét ez esetben is meg kellett tennie, úgy rajtuk állott volna módját ejteni annak, hogy a balhelyzet ödüna ne csak őt sújthassa. A teletősség természetesen nem az ügyézt nyomja, hanem azt, ki ezen ügyben visszavonulását meg nem engedte, azonban e ténnyel járó keserűségből a maga részét ki kell vennie, mert hiában, ha az ember két minőséget egy személyben egyesít, akkor a magánügyvéd a városi ügyéztől el nem választható.

Azon tény, melyet védenezem a legfajdalmasabban eső kifejezésével a „két-kulacsosság”-gal fejezett ki, bár szelidebb kiadásban, de mégis valóságilag megtörtént, s így az állítás valóságára behozhatatlan, a törvény büntelenséget biztosít védenezem részére, a midőn 263-ik §-anakutolsó bekezdésében így rendelkezik. (Olvassa.)

En nem tagadom, hogy védenezem epés modorban irt, de méltóztassék elolvasni ezikének előzményét is, s meg fogják engedni, hogy ha valakiben csak egy szikrányi becsületértés honol, úgy annak e rozszakaratu eljárás vadjára minden vére arczában s az illető föl, minden epéje tollába szökik. Mi emberek, alá vagyunk vetve jó és rossz szenvedélyek uralmának s ritka az, a ki elmondhatja magáról, hogy gondolatai és szavai fölött mindenkor föltétlen hatalommal rendelkezhetik. Ha jellemünket éri támadás, fölháborodik bennünk minden érzés s ily lelki állapotban vajjon ki képes tettei és szakadó horderejét mindig kellőleg mérlegelni. — A ki az önvédelem hévében túlló a célon, azt ezért megbüntetessék-e, míg a támadó bántatlanul marad? Ki mondhatja el magáról, hogy annyira képes emberi gyarlóságát féken tartani, hogy soha többet nem mond, nagyobb at nem üt, mint a mekkorát előre föltett szándékkal elhatározott. Ha van ilyen közöttünk, azt tisztelettel vegyes bámullattal veszünk körül, s ha van ilyen, ám vessen az követ védenezemre.

En csak arra kérem önöket tisztelt esküdt urak, hogy a vádló által előterjesztett adatokban keressék a rágalmazás és becsületértés fogalmának törvényes ismerveit, s ha nem találják ilyeneket, mondják ki védenezemre, hogy nem vétkes. De még azon esetben is, ha hogy az említetem vétségek egyike vagy másikanak ismerveit a vádlott ezikkében fölfeleznők sikerülni fogna, ne feleddjék el ezen esetre sem fűrksző szemmel kutatni a szándékoság fönforgását, vagy annak hiányát konstatalni, meg lévén arról győződve, hogy nem a tárgyilag megtörtént törvényértés követeli a megtorlást, hanem az a célzat, a mely ennek alapul szolgált. S ha így fogják elemezni a fölmerült kérdés résleteit, hiszem, hogy hozzájárulnak fölfogásom megerősítéséhez. S mert tudom, hogy ily állapotban fognak eljarni, azért egész lelki nyugalommal teszem kezeikbe ügyem eldöntését.

Kedvezést vagy elnézést természetesen nem kérek, hiában is tennem; csak úgy kapuam meg, ha azt az igazság megenedné. Ekkor meg így is megteszik, ha nem kérem, mert hiszem az önök ítéletét a lelkiismereten kívül mi sem befolyásolhatja.

Vegyék figyelembe, hogy lehet valamely szó és kifejezés darabos, sőt lehet sértő is, a nélkül, hogy érintené a becsületet s vegyék fontolóra, hogy ha minden goromba szóért fogság lenne a fizetés, egyébre sem jutna pénzünk, mint börtönök építésére. Ha Magyarország miniszterelőke csak egy szemernyit is bírna vádló ír érkezőségéből, úgy egy permanens esküdt-széket kellene foglalkoztatnia, a melynek más dolga se volna, mint a becsületlen állítólag ütött sebek orvoslása. — Am a hol komolyan és igazán van becsületértés, adassék ott teljes elégtétel, de az esküdt-szék hiteltel nagyon is leszállítaná, ha minden magát megsértettnek érző vádlónak jog adatnék arra, hogy a maga szája-ze szerint értelmezze a sértő közleményeket, s azokban oly intenziókra vadászzson, a minők az ő élénk képzeletén kívül egyebütt nem is léteznek. És kérem önöket arra is, hogy tekintsenek el egészen a szereplő személyektől azt tartom, hogy amicus Fekete, amicus Várady, sed mégis amica veritas.

Talán nem lesz fölösleges és érdek-nélküli még záradékul utalnom egy szerintem nem lényegtelen körülményre, mely fölfogásom helyességét támogatni képes. Nekem úgy tetszik, hogy a közzaváló ír már ítelt a magánvádló ír vadjának értéke fölött, a mikor a büntetőtörvény 210 §-a értelmében a vádat hivatalból nem képviseli. — Ez azt hiszem egy adattal több azon állítás támogatására, hogy a vádnak mindkét vétségére kiterjesztett tartalma alaptalan, mert bizonyára föl nem tehető, hogy azon kir. ügyész, ki hivatalos buzgósága s egyéb emberi jelességei mellett arról is ismeretes, hogy ha egyföfel elnézés és enyhesség, másfelől szigor és megtorlás állanak szemben, rendszerint az utóbbiakért veti a Brennus kardot a mérlegbe, mondom, föl nem tehető, hogy ezen kir. ügyész, ha annak szüksége fönnforog, törvényadta jogával, esetleg a reá ruházott kötelességgel élni elmulasztotta volna. — En ezt a körülményt nem mentő érvell állítom föl védenezem mellett, csakis az ügy történeti részének kiegészítésére s a magam fölfogásának bővebb illusztrálására.

S most beferezésül nincs egyéb hátra, mint hogy arra kérem Önöket T. Esküdt uraim, hogy ne engedjék az esküdt-széki eljárás komoly és méltóságos intézményét e jellegéből kivetköztetni azzal, hogy a maguk részéről is hozzájáruljanak a vádló búskomor fölfogásának helyesléséhez; — hanem mondják ki verdikójokkal a nem vétkest élő tanúságául annak, hogy nem az a rágalmazás, és becsületértés, amit némely exaltált kedélyek azzá minősítenek, hanem csak az, amit a törvény ilyen-

nek kijelentett, s amelyért a közhangulat kívánt elégtételt.

A gyönyörű beszédet barsógó éljenzéssel zárta be a karzaton illő fiatalság s az elnök újra kérte a hallgatóságot, hogy óvakodjék minden tetszés- vagy nem tetszésnyilvánítástól.

Védő-ügyvédje után Várady Ferencz kért szót s körülbelül a következőket mondotta el a maga intenziójának kifejtésére.

Tek. Törvényszék! Igen tisztelt esküdt uraim!

Engedjék meg, hogy védőm beszéde után, én is emelhessek szót a saját védelmemre. Védőm terjedelmes és kimerítő beszéde után, azt hiszem elegendő lesz röviden, csak egy-pár szóval jellemeznem az ügy állását. En, tek. esküdt-szék, nyugodt lelkiismerettel, tiszta önértzettel léptem e terembe. A vád sulya legkisebb nyomást sem gyakorol a lelkiismeretemre, s talán egy árva szóval sem védeném magamat, mert érzem s tudom, hogy nem vagyok vétkes, de mint mondani szokás: „nem láthatni a vesékbe”, én tehát kitárom bensőmet, hogy megismerjenek, kifejezést adok azon érzelmeknek s gondolatoknak, melyeknek hatása alatt irtam, a mit megirtam s a mely miatt kerültem ide, a vádlottak padjára — hogy így a maga valójában, teljes világításban látva az ügyet, igazságosan ítélhessenek. Nem szánalmat, elnézést, vagy kegyelmet kérek én, hanem igazságot. S habár a példabeszéd azt is tartja, hogy: „Szőlj igazat, betörök a fejed”, nem félek, még csak aggodalom sem száll meg, mert noha meg lehet, hogy az, a kit az igaz szó megbant, követ hajít felém, hogy betörje fejemet; de szilárd bennem a meggyőződés, hogy önök uraim fölfogják a követ s nem engedik, hogy fejemet buzza. En, tek. törvényszék, igen tisztelt esküdt uraim, százszor, ezerszor, milliószor is azt mondom, hogy igazam van, midőn azt állítom, hogy Fekete Mihály tiszti ügyésznek hibás volt az eljárása, melyet az ismert bányaberbédási ügyben tanusított. Fekete Mihály városi tiszti ügyész urnak, mint Koch Ferencz magán ügyvédjének ez ügyben teljesen vissza kellett volna vonnia. Ő azonban ezt nem tette, hanem — mint a tanuk vallomása-ból is kitűnt — belefolyt az ügybe s a közgyűlésen tett kijelentése által, hogy t. i. Kochnak egyéb ügyeiben jogtanácsosa lévén, semleges állást foglalt, kétségkívül érdekeltiséget árukt el s bármennyire óhajtotta magáról a gyantut elhárítani, annál inkább magára vonta. S tegyük föl, hogy be sem is folyt. Kérem, honnan tudhattam én ezt annak idején? En csak a látottak és hallottak után indulhattam. Nem idézek római klasszikusokat, de igen

is idézem Pécs szab. kir. város önkormányzati szabályrendeletét, melynek 7. §-a az ügyész hatásköréről s a kölességéről szól. E szerint az I. ügyész „öre a törvénynek, a törvényerejével bíró szokásnak és a törvényhatóság szabályrendeleteinek az önkormányzatban és a közgyűlésekben; a fogelmi törvény értelmében eljár, a törvényhatóság rendszerinti jogtanácsosa, mint ilyen szerkeszti a szerződéseket s az állandó jogügyi bizottság előadója”, stb. En tehát ebből indulva ki, azt hiszem, nagyon helyesen következtetem, hogy Fekete Mihály ur befolyt az ügybe, hogy a szerződést ő szerkesztette, stb. De ismételve mondom, tegyük föl, hogy nem folyt be s a szerződést sem ő csinálta; akkor még nagyobb hibát követelt el. A tiszti ügyésznek határozott kötelessége a szerződés megírása, a jogi tanácsossal való szolgálat. Kérem, helyes eljárás-e az, hogy a város tiszti ügyész-e egy ilyen nagyszabású városi ügyletnél nem foly be és semleges állást kíván elfoglalni, csak azért, mert Kochnak magán ügyvédje. Fekete Mihály ur első sorban a város tiszti ügyésze, tetszett volna képviselni a várost, vagy hogy ha már olyan kényes helyzetbe jutott, hát vonult volna teljesen vissza, hiszen ott volt a másod-ügyész. Elvégre én ezen helytelen eljárásra átvitt értelemben vonatkoztatással azt mondtam, hogy „két kulacsosság”, — ismételtem csak az eljárásra, nem pedig Fekete ur személyére. Mi is hát az a „két kulacsosság”? Hirneves írók és nyelvésztünk: Czuczor Gergely és Fogarasy János a m. tud. akadémiá néhai tagjai „A magyar nyelv szótárá”-ban azt mondják, hogy: „Kétkulacsosság” (két-kulacsos) ösz. fn. A néhai tisztújítási lakomák embere, ki majd egyik, majd másik part-asztalánál evett, ivott s mindkétőnek kijelöltjeit éltette Szélesb ért. kétszintű „partember”. No hát biz ebben éppen nincs becsületértés. Az, ha valaki iszik egyik fél borából, s a másik fél borát is megízleli és élteti mindkettőt, ebben nem látok becsületértést. Igaz, hogy nem valami szép és dicseretes az ilyen eljárás, de hát nem is becsületbe vágó hiba. Mindössze kis tapintatlanság, helytelenség meggondolatlanság, vagy mondjuk ingatagság, kétszinteség, de semmiesetre sem megvalazó. Nagy érzékenység kell hozzá, hogy valaki becsületértésnek vegye. A mi pedig a rágalom vadját illeti, erre nézve legyen szabad megjegyeznem, hogy tévedésben méltóztatik lenni a vádló. Úgy látszik, elkerülte a figyelmét, de azért, hogy ritkított betűkkel szedtettem, miszerint a „Pécs”-ről van ott szó, nem a t. ügyész úrról. Nem azt írom én, hogy Fekete Mihály, hanem, hogy a „Pécs” ezim lap, illetőleg a szerkesztője tartja a két külön

érteket összegegyeztethetőnek, mert egy harmadik érdek így kívánja. S ez a harmadik érdek a szerkesztő érdek, hogy t. i. föltétlenül helyeselje a lap tulajdonosnak, Feketének eljárását, mert csak így állhat fönn köztük a barátságos jó viszony, csak így számíthat a szerkesztő a lap tulajdonos jóindulatú pártfogására. És végre is mindez csak föltevés. Egészen másként lenne a dolog, ha ez határozott állítás volna; de még akkor sem lehetne rágalomnak minősíteni, annálkevésbé becsületértésnek. Valóban nem értem miért a vád? Cikkem megjelenése után, Fekete Mihály t. ügyész úr megtisztelt látogatásával szerény hajlékomban s a cikk visszavonását kívánta. Ezt én nem tehettem, mert a mit irtam, meggyőződésből irtam. Kijelentettem azonban, hogy sérteni nem volt szándékomban; tisztelem, becsülöm a személyét, s a „két kulacsosság” kifejezést nem az a személyre, hanem az eljárására vonatkoztattam. A tiszti ügyész úr ezzel nem érte be. Tovább uent. Nincs okom föltételezni, hogy személyes harag, vagy bosszu igaztja ellenem, annyi azonban tény, hogy oknélkül vádol. De mert senki sem lehet önmagának a bírāja, van föltétlen ítélő-bíróság, ítéljenek önök esküdt uraim. Csak bűnöst illethet a büntetés. A ki érzi lelkeiben, hogy nem bűnös, arra nézve a büntetés sem büntetés. Legyen fölmentő vagy elmarasztaló ítéletük, az én lelkiismeretem egyaránt nyugodt marad. Mindig igaz uton jártam, nem hiszem, hogy rossz helyre tévedjek. Az én vezéresállagom mindenkor az igazság volt, nem hiszem, hogy csalódljam fényében. Vezérelje önöket is az én fényes esillagom!

Vádlott után vádló ügyvéd élve a vizsvonulás jogával, megjegyezte, hogy nem találja meggyőgítettnek a védelem által a vád erjét, de pár megjegyzést mégis szükségesnek lát megtenni. Védő ki akarta mutatni, hogy az a szerződés milyen atkos következményit leszen a jövőben, szóló nem érzi magát hivattottnak a jóslásra, azt nem lehet már most állítani, hogy mi következménye leszen annak a szerződésnek, mert azt csak majd 10—15 év múlva tudhatjuk meg. Azt is hangsulyozza a védelem, hogy az a cikklet fölremagyarazzuk s azt igyekezzek kiforgatni belőle, hogy az nem is Feketére, hanem egy harmadikra vonatkozik. Ezt az én egyszerű eszemmel fölfogni nem vagyok képes, hogy mikor Feketéről van szó, akkor egyszerre egy harmadikkal állanak elő. A két kulacsosság kifejezését is törekszenek gyöngíteni, pedig az szó szerint aljas, piszkos jellemet jelent s lehet, hogy az idézett lexicon más értelmet ad, de manapság az már kihatott az életbe s ott egészen más magyarázatot szoktunk neki adni, mint az a lexicon. Azt is mondja a védelem, hogy vádlottnak nem volt szánu-

déka Feketét sérteni, már pedig szóló szerint egy hírlapíró csakis szantszándékkal írhat meg valamit. A védelemben hivatkozott ügyvédi rendtartás paragrafusát Feketére alkalmazva el nem fogadhatja.

Elnök, miután védő a viszonzalozási jogától elállott, röviden előadta a vádat és védelmet s ennek végzetével a törvényszék visszavonult az esküdtek számára adandó kérdések megszerkesztése végett.

Öt perc múlva ismét bejött a bíróság s föltette az öt pontból álló kérdés-sorozat az esküdteknek.

1. Vajjon az előadottak alapján megvan-e a tisztelt esküdt urak lelkiismeretükben győződve, hogy a vádlévben föllhozott czikknek valósággal vádló a szerzője?

2. Meg vannak-e a t. esküdt urak lelkiismeretükben győződve arról, hogy a vádlévben föllhozott czikk vádló ellen rágalmazást foglal magában?

3. Vétkes-e vádlott a rágalmazás vétségében?

4. Meg vannak-e a t. esküdt urak lelkiismeretükben győződve arról, hogy a vádlévben föllhozott czikk vádló személyre nézve becsületsértést foglal magában?

5. Vétkes-e vádlott a becsületsértés vétségében?

Erre az elnök figyelmeztette az esküdteteket a követendő módozatokra, az esküdtek visszavonultak a határozat meg hozására.

Fél óra múlva újra elfoglalták helyeiket az esküdt tagok s a S e c h Károly választott esküdtzéki elnök becsületsértés és lelki ismertetésre, Isten és emberek előtt kihirdette az esküdtszék verdiktjét, melyszerint szavazás után esett a 1. kérdésre 12 igen, a 2. kérdésre 1 igen, 11 nem; a 3. kérdésre 12 nem; a 4. kérdésre 2 igen, 10 nem; a 5. kérdésre 1 igen, 11 nem.

Orsiai eljenzés követte az esküdtszék határozatát s az elnök a legnagyobb zaj között hirdette ki ennek fogva, hogy: *Ö főtől pedig a király uralkodó Váradt Ferenccz hírlapírója Fekete Mihály városi tisztj igazság által becsületsértést és rágalmazást elkövetett, a bíróság az esküdtszék határozata folytán föllváltottak ügyelinténi.*

A hallgatóság újra falrengető eljenzésben tört ki eltelve az esküdtszék, Czürer Akos védőt és a fölmentelt vádlottat, Váradt s általános megelégedéssel (tel három órákor délután) szétszólt.

Különfélék.

A hivatalos lapból. Váradt (Vruttyák) Janos kaposvári törvényszéki joggyakorlók a szigetvári kir. járárbíróshoz alkjgyzöve nevezeték ki — Vissy Lajos kir. közjegyző Dárdáról ugyanazon minőségben Mohácsra helyeztetett át.

Királyi Öfelsége névülnepét fényes isteni tisztelettel ünnepelte meg a Ferenzieki templomban a főreáliskola tanári testülete és tanuló ifjusága. Az intézet dalárdája és zenekara — mely utóbbi az alkalomra a volt városi zenekar tagjaival erősítették meg — dícséretes sikerrel oldotta meg feladatát, kiemelve a szép szerzemény minden egyes részét. — A mise fénypontját az offertoriumra énekelt Kükken fele Maria dal képezte, melyet 4 hangban adott elő az ifjusági énekkar. A dalban előforduló alt soló, melyet Pfeiffer V. oszt tanuló szép eszengő hanggal s jó előadásban mutatott be, igen sikerült örömmel és élvezettel hallgattunk végig e szép misét s annak precíz előadását s ebből örvedetesen konstatajuk főreáliskolánk belső életének élénkséget. Üdvözöljük az intézet igazgatóját, ki sok buzgalommal és aldozatköszséggel faradozik annak, hogy az intézet kebelében alakult egyesület munkáját siker koronázza.

Zenés mise. A városi zeneiskola növendékei Hoffer Károly vezetése alatt Erzsébet királynékné névülnepén a belvárosi plebania templomban 8 órákor tartott szt. mise alatt szép sikerrel oldották meg nem esekély fáradsággal járó földadatukat. A vonós hangszereket tisztán kezeltek szép jártassággal, kitartó igyekezettel, mi példás fegyelmességre vall. A növendékek miéneke és a hangszerek összevágása mi kívánni valót sem hagyott fűnn és városunk zenészeti szaktanítója kitartó munkássága mellett hivatott ügybuzgóságát bizonyította be ismét növendékeinek föl léptetésével. — Ugyan az nap délelőtti 9 órákor a Werner-téle leányintézet növendékeiből álló énekkar tünette ki magát énekelve a mise alatt, miközben Platz Ella és Panna kisasszonyok énekeltek egy-egy betétet. Különösen az előbbi k. a. éneke hatott az ajtatos közönség áhítataira.

Hubay-Popper négyes. Deczember hó 1-én igen érdekes estéje lesz a pécsi zenekedvelő közönségnek. Hubay Jenő, Popper Dávid, Hertzfeld Vilmos, Eldering Bram előnyösen ismert zenészek hangverseny rendeznek a Hattyn-ban A hangverseny műsora a következő: 1. Haydn op. 77. F. Dur 2. sz. am. Allegro moderato b) Menuetto. Presto ma non troppo. c) Andante d) Finale. Vivace assai. II. Volkmann E. moll op. 35. a) Allegro comodo b) Scherzo Presto c) Andantino d) Finale (Allegretto vivace.) III. Beethoven op. 59. C. Dur 3. sz. am. a) Introduzione. Andante con moto Allegro Vivace b) Andante con moto quasi Allegretto c) Menuetto d) Allegro molto.

Az egyházmegyéből. Pozsgay József szentszéki jegyző püspöki titkára,

Glatt Ignéz püspöki iktató szentszéki egyzöve léptettek elő.

Esti előadás. Csütörtökön este fél kilenc órákor nyitotta meg L o n e s á r József dr. jogakadémiai tanár a nemzetgazdaságtannal a kereskedő ifjak egyesülete által rendezett előadások sorát az egyleti helyiség nagytermében. Daczára a kedvezőtlen időnek a tagok szép számmal jelentek meg, ott voltak körülbelül százán. A tárgy: „a nemzetgazdaságtan ismeretek jelentősége és haszna a gyakorlati életben.“ A tagok szép érdeklődése láthatólag lelkesítőleg hatott az előadóra, ki teljesen elmerében volt. Ugy tudjuk, hogy Loncsár előadásait az akadémián is szívesen hallgatják jogászai. Ezen előadása után ezt nem is csudáljuk, mert mint láttuk, a nemzetgazdaságtan vérvé vált és annyira összeforrtn egységével, hogy talán lehetlen volna tárgyat nem érthetően s a kereskedő viszonyaira alkalmazottan előadnia. Meleg lelkesedéssel ragaszkodók kitűzött témájához és minden eszközt fölháznál, hogy azt hallgatóival első sorban megkedveltesse, s aztán kézzel foghatóvá és megérthetővé tegye. A czélszerű modorn és teljes tájékozást nyújtó érdekes előadást — mely 10 órákor ért véget — a hallgatók zajosn megtapsolták. Óhajuk csak az, hogy a folytatás is a tagok ily részvéte mellett történjék meg. — Ma, szombaton este M u t s c h e n b a c h e r Viktor dr. a kereskedelmi jogban kiváló jártassággal bíró és szaktekintélynek örvendő jogtanár, ki a kereskedelmi tudomány több jeles munkáival gazdagította, tartja első előadását ily című tárgy fölé: „Bevezető fogalmak a kereskedelmi jogból.“

— **Emlék-füzet.** Waga Ferencz elhunyt veterán tanitók hatramaradt kéziratai és évek hossza során át vezetett naplójegyzetei nyomán S e h u l t z Imre tanítóképezdei tanár rövid idő múlva egy négy ívre terjedő életrajtot tesz közzé, mely egyrészt világot fog vetni a derék tanúfőúr viszontagságos működésére és kitűzelmire, másrészt pedig tiszta jóvedelme az Eötvös-alap szerény bevételeit van hivatva szaporítani. A füzet címele leund: „Waga Ferencz. Élet és korrajz.“ Harminez krajczárral előfizetheti nérd Weidinger Nándor (Domján I.) könyvkereskedésében.

— **Jogászokból** — jezsuita. Csabay Károly volt papnövendék s harmadéves joghallgató a pécsi jogakadémián a jezsuitarendbe lépett, s e hét folyamán Nagy-Szombatban noviciusnak be is öltözött. Valóban — „rara avis“, csak azután vissza ne jöjjön megint.

— **Christen Alajos** es. kir. hadnagy leköszönt tiszti rangjáról s mint bennünket értesítenek, mint vasuti tiszt nyer alkalmazást valamelyik eseb-vasutnál. Nyugodjék békében!

— **Atléta-klub.** A derék kezdeményezők meghívására vasárnap délelőtti igen szép számmal jelentek meg az atléta-klub megalakítása céljából tartott értekezleten. Körülbelül ötvenen voltak együtt, a mi kétségtelven nagy érdeklődésről tanuskodik. Az értekezleten kifejtették a klub nemes és hasznos célja, annak egy az ifjuság edzésére, mint a meglelt férfiak egészségi állapotára való üdvös volta stb. Végül bizottság küldetett ki a budapesti atléta-klub alapszabályainak tanulmányozására s a mi viszonyainkhöz alkalmazott alapszabálytervezet elkészítésé végett. A kiküldött bizottság a hét folyamán már ülésezett s nagyban foly a munka az alapszabálytervezet elkészítésén. Hihetőleg még ez évben megalakul a klub s a jövő évben megkezdí működés. Lapunk jövő számában e tárgybán hozunk egy hosszabb közleményt.

— **Société Francais.** „Lapunk minapi számainak egyikében írtuk, hogy a pécsi kereskedelmi ifjuság önképző és betegsegélyező egyesületének választmányá azt határozta el, hogy boldogult elnöküknék, Schapring Zsigmondnak az arczképét a b e s i „Société Francais“-nál rendelik meg. Mint örömmel értesülünk, ez az épen nem dícséretes elhatározás voltaképen meg nem is volt tökéletesen eldöntve s újabban az a határozat mondatott ki, hogy nem a „Société Francais“-nál rendelik meg az arczképét, hanem Magyarországon, magyar művésznél s nem is a választmány, hanem az egyesület készített a képet. Ez ügyben Füst Gyula egyleti titkár megkeresést is intézett már Benzur és Vastagh jeles festőművészeinkhez. Ez már más! Így szívesen üdvözöljük a kereskedelmi ifjuság elhatározását.

— **A pécsi keresztény polgári társalgó** kör folyó hó 27-ikén a volt polgári kaszinó helyiségében tánc-mulatságot rendez tagjai részére. Nem tagok csakis a rendes tagok ajánlatával vehetnek részt a mulatságon. Belépti díj személyenként 30 kr. Kezdeté esti 7 órákor.

— **Zsinati vizsgálat.** Dulánszky Nándor pécsi püspök XIV. 1931/1886. sz. a. kelt körleveléből értesülünk, miszerint a zsinati vizsgálatot ez évben következő áldozatok állották ki sikeresen: Philippovics János, Horváth György, Fülöp István, Sipos Imre, Zvoniesek Alajos, Razgha Lajos, Molnár György.

— **A „pécsi szőlősgazdák egyesülete“** által f. hó 14-dikére hirdetett közgyűlés a tagok határozatképes száma hiányában nem tartatván meg, az f. hó 21-ikére újból kintezetik. Főlkéretnek ennél fogva az egyesület tagjai, hogy a nevezett gyűlésre megjelenjen sziveskedjenek; mert a megjelenő tagok — tekintet nélkül a száma — jogérvényes határozatot hozhatnak A

gyűlés helye: a városzh közgyűlési terme; ideje: délután 1/3 órákor. Tárgyak: évi jelentés; tisztujítás; az évi költségvetés megállapítása; folyó ügyek és netáni indítványok.

— **Vakmerő tolvaj.** Hogy Garéban a közbiztonság mily gyenge lábon áll, a következő eset is illusztrálja. E hó 13-án alig esti 6-7 óra közti időben történt, — amikor még az emberek az utcán járnak kellenek, — hogy D e t s c h Lípót vegyeskereskedésbe ismeretlen madarak hatoltak be azon rövid idő atatt, míg a boltosné kis gyermekeit a szobában eteté. Benyomva az üvegajtó egy fiókját, ezen benyulva letölték a zárt s így bejutva, nagyhamar a pénzes fiókban levő napi bevételét 8-10 frtot és hozzá 75 db négyes szivart zsebre vágva, észrevétlenül ellillantak. — Egészen megrémült a boltosné — férje nem lévén hon — a midőn a szobából kijöve, a boltajtót nyitva és a kasszát úresen találta. Úthetik a szivarfüst után a — nyomát.

— **Brutális cselekedet.** Kisasszonyról értesítenek bennünket a következő esetről: Ma egy hete halt meg a községben egy jóra való, derék ember, kit a fia tartott öreg napjaiban. A boldogult hazában lakik közös földél alatt egy atya két nős fiával. Az idősebbik fiu vasárnap délután kiment a szőlőhegyre s jól beborozott, aztán találkozott egyik jómódu szomszédjával és a községi csöszszel, kikkel társulva körülbelül éjjeli 11 óráig idogált Beszed közben azt mondják a fiúnak, a meghaltól lévén szó, vajjon elmerne-e hozni a sirkeresztjét, ha elhozza, kap két forintot. A fiu vállalkozott a gyalázatos szerepre s teljesítette is a kegyeletet oly mélyen sőt csúf munkát. Másnap reggel vissza vitte a keresztet s elvágva, kilgyezve, mint valami panyvázó özveket leverte. A brutális cselekedetről jelentés tétetet a hatóságának. Hisszik, hogy elnyeri megérdemelt büntetését a lelketlen ember, ki nem átalotta zavarni a sírok nyugalmát.

— **Halálözás.** Se y István nyugalmazott törvényszéki iktató hossza szenvedés után, munkás életének 73-ik évében f. hó 17-én jobb létre szenderült. Hült tetemei f. hó 19-én tetettek örök nyugalomra. — R u s c h a v y János nyugalm. adóztát f. hó 14-én hunyt el életének 62-ik évében. — G a l a m b o s y László gimnáziumi tanuló f. hó 13-án meghalt. Hült teteme a tanuló ifjuság nagy részvéte mellett tetettet örök nyugalomra. — B é k e poraikra!

— **Két zsák forgácsot.** Magyar-Egryről írják lapunknak a következő esetet: M. J. szalotaki bérlő kocsisa forgácsot hordott e hónap 13-án az egyeji erdőből s utolsó fordulóra két zsákak indult hazafelé. Kaufmann erdőkerülő útját állotta a kocsisnak s követtele a két zsák forgácsot, azt mondvá, hogy őt illeti meg. Szóra szó következett s a kocsis arczul ütötte a kerület, aztán tovább hajtott. Kaufmann eleje került s ráfogta puskáját. Mivel még így sem engedett, sőt meg is legyintette őt az ostorral, minden habozás nélküli ráölt. A golyó halálos sebet ejtett a kocsison. A kerület törvényszék elé állították.

Fülfűzetések. Jogakadémiánk polgári által f. hó 9-én rendezett táncszélyi alkalmából a következő fülfűzetések történtek: Drisz Lajos 5 frt 50 kr.; dr. Szeredy József, dr. Loncsár József, Zsínkó István, Szeifritz István, dr. Laubheimer Ferencz, dr. Schaurek Bódog, Zsolnay György, Rézbányai János, Delimanicz Sándor 5-5 frt; dr. Koharies Károly egy drb. arany; dr. Kossutány Ignéz, H. János, 3 frt 50 kr.; Engel Gyula és Mór, Trentschiner 3-3 frt; Czury József 2 frt; dr. Bors Emil, dr. Lukács Adolf 1 frt 50-1 frt 50 kr.; Kovácsics Fáni, Ott Béla, Egy Dezső 1-1 frt; ifj. Simacsek Alajos, Herczenberger József, N. N. 50-50 kr. Összesen 73 frt és egy darab arany. A nemesszívú adakozóknak a jogakadémiai olvasókör névben tisztelettel mond köszönetet: Unkelháuser Károly, az olvasókör elnöke.

Egyetemi tanárok és sok száz-meg száz gyakorló orvosok megvizsgálták már a Brand R. gyógyszerész svájci labdacstát (egy doboz ára 50 kr., a gyógyszerárakban) s a próbak után keltemes, biztos, s ártalmatlan gyógyszernek találták. Ebben bizvást megnyughatának mind azok, kik netalán még kételkedtek e kitűnő hízi-és gyógyszer legjobb hatátságban; de vigyázzni kell, hogy a Brandt R. névalírással ellátott valódi készítményt vegyék meg.

Gabona-árjegyzék.
Pécs sz. kir. városában 1886. évi nov. hó 13-án tartott heti vásárról.

Buza	jó	8 frt 10
	középszerű	8 frt 05
	legálábbvaló	8 frt 00
	jó	6 frt 20
Kétszerez	középszerű	6 frt 10
	legálábbvaló	6 frt 00
	jó	6 frt 00
Rozs	középszerű	5 frt 90
	legálábbvaló	5 frt 80
	jó	5 frt 50
Árpa	középszerű	5 frt 40
	legálábbvaló	5 frt 30
	jó	5 frt 30
Zab	középszerű	5 frt 90
	legálábbvaló	5 frt 80
	jó	5 frt 60
Kukoricza	középszerű	5 frt 40
	legálábbvaló	5 frt 30
	jó	5 frt 20
Széna	első	2 frt 80
Szalma	első	1 frt 20

Nyilt-tér.*)
Laibachi savanyított répa és káposzta
15, 25, 50, 100 Ko hordókban jutányos áron kapható
Reeh Vilmos
fűszer és esemege kereskedésében
Pécsen (Kistér.)

*) Ezen rovat alatt megjelent-kért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

A téli idényre

olcsó és jó tüzelőfa

szeresze be most télre

leszállított áron

Spitzer Adámnál

Pécsen, a hal-téren.

NAGY FERENCZ,
laptalajdonos.

KIS JÓZSEF, **VÁRADY FERENCZ**
felelős szerkesztő, főszerkesztő.

Hirdetések.

A ki kétségben van a felett,

hogy a hírlapokban feldicsért gyógyszernek közül melyiket használja betegsége ellen, az irjon egy levelezőlapot Richter kázmé-intézetének Lépésbe s kérje a „Betegbarát“ kiadói ropiratot. E könyvecskében nemcsak a legjobbaknak bizonyult háziszerek valamit részletesen ismertetve, hanem **betegségekről szóló jelentések** is olvashatók. E jelentések mutatják, hogy igen sok esetben egy egyszerű háziszert is elegendő arra, hogy meg a látszólag gyógyíthatlan betegség is szerencsésen elháríttassék. Ha a betegnek a megfelelő gyógyszer rendelkezésére áll, akkor még súlyos baj esetén is gyógyulás várható, s ez ökből egyik betegnek sem kellene a „Betegbarát“ megrendelését elmulasztani. E figyelmenemelt könyvecskék segítségével sokkal könnyebben válszthatja meg a szükséges gyógyszerét. A ropirat megküldése a megrendelőnek **költségébe nem kerül.**

Brünni kelméket
elegans őszi vagy téli öltözetekre,
3.10 méter kitévő szelvényekben mindegyik épen egy 6-6 öltöztetre elégéséig, frt 4.80 igen finom frt 7.75 legfinomabb frt 10.50 legeszebbéig **valódi gyapjuszövetből** Palmerston és Boy télkábátokra méter frt 2.50 egész 5 frt. — **Loden frt 2.25 egész 3 frt.** Női posztók méter frt 1.25 krtól 2.50 krig. megküld. bárkinek is pósta utánvétel mellett:

Feintuch-Fabrik-Niederlage
SIEGEL-IMHOF Brünn.

Nyilatkozat: A fentebbi czég szöveleti szárd és izlésteltjes kivitel valamint kiváltképpen tartósság által tünnek ki. Ezek elismert megbízható szilárdsága és rendkívüli munkaképessége egyzersmind az iránt is keszességét nyújt miszerint csakis a legjobb áru s pontosan a választott minták szerint lesz szállítva. Kívánatra fentebbi raktár **mintákkal ingyen és bérmentve** szolgál.
355. sz. (20-10)

11399. sz.
1886. sz.

Árlejtési hirdetmény.

A tek. városi tanács fenti szám alatt kelt határozata folytán ezennel közhírré teszem, miként a városi közkórház **jövő 1887. évi marha- és borjuhás. zsemle, fűszer és egyéb apró cikkekből** álló szükségletek, valamint a **gyógyszerek szállítása** iránt a nyilvános szóbeli árlejtés és zárt ajánlati tárgyalás **f. évi november hó 24-én délelőtti 10 órákor fog hivatalos helyiségemben (Városház II. emelet, 38. ajtó) megtartatni.**

Felhivatlak a vállalkozni szándékozók, miként az egyes czikke évi szükségleteinek megfelelő ár 10%-ávl mint bánatpénzzel ellátott zárt ajánlatok legkésőbb f. évi november hó 23-án délutáni 5 óráig a polgármesteri hivatalnál nyújtsák be, avagy ily bánatpénzzel ellátva, a szóbeli árverésen jelenjenek meg.

A részletes feltételek nálam a délelőtti hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetők.

Pécsen, 1881. évi november hó 19-én.

Jilly Alajos,
városi tanácsos.

Huzás már a jövő hónapban.

Kincsem
Sorsjegy
a 1frt 11 sorsjegy 10frt csak

Főnyeremény készpénzben

50.000 ft

10.000 ft, 5000 ft 20% lev.

4788 pénznyeremény.

A magyar lovar-egylet sorsjegy
Irodája: Budapest, váci-utca 6.

14625. sz.
1886. sz.

Árverési hirdetmény.

A pécsi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy öreg Lukács György végrehajtatonk Lukács Manda György és Anna végrehajtását szenvedők elleni 100 frt tökélovetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a pécsi kir. törvényszék területén levő, a kökényi 34. sz. tjkvben felvett 38. sz. sz. 33. (és nem 32) sz. házra 186 frt becsárban, a 1-6 rdsz. alatti szölőkre 106 frt becsárban, a kökényi 220. sz. tjkvben felvett 1/1, kültelekre 1056 frtban ezennel megállapított kikialtási árban az árverést elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1887. évi január hó 15-ik napján délelőtti 10 órákor Kökényi község-házánál** megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikialtási áról is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át vagyis, 18 frt 60 krt, 10 frt 60 krt, 105 frt 60 krt készpénzben vagy az 1881. LX. t. cz. 42. §-ban jelzett ártalammal számított és az 1881. nov. 1-én 3333. sz. a. kelt m. kir. igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt oवादképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénzzel a bíróságnak előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgálatni.

Kelt a pécsi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóságánál 1886. évi szeptember hó 24-ik napján tartott üléséből.

Kiadta:
Warga Jenő,
kir. törvényszéki jegyző.

437. sz. (1-1)

Thea RUM

Van szerencsénk tisztelettel értesíteni, hogy a n. t. közönségnek kényelmére Pécsen, **PACHER E.** úrnál, Széchenyi-téren (Bazárban) gazdagon felszerelt raktár állítottunk többféle jutányos áru, a jelen téli időszakra importált kínai-orosz **Caravan-thea, Jamaica, Brazíliai rum,** és eredeti só és só nélküli sós-borszeszből (Franzbrantvein), elárúsítás végett.

Teljes tisztelettel
Dietrich és Gottschlig,
magy. kir. udvari thea-runkereskedés
B U D A P E S T E N.

443. (3-1)

